

Hiyay Manged a Balita a inhulat nan JUAN

Hiyay Apo Jesus ye anhabtan Habi

¹ Ha ahe ya po pinalhowa ye kaganaan, hiyay anhabtan Habi, ket anti yayna. Ket hiyay Habi, kalamo na yan Apo Dioh. Boy yatin Habi, ket Dioh ya. ² Ket impaibat ha unan panaon, lamo na yaynan Apo Dioh. ³ Hiyay kaganaan, ket impapalhowa nan Apo Dioh kanan Habi. Ket homain hinyaman a napalhowa a aliwan makauli kanan Habi. ⁴ Ket hiyabay ye ampangibatan nin bi-ay. Ket yatin bi-ay ye tillag a ampamahnag kanlan tatao. ⁵ Yatin tillag ye mamahnag kanlan tataon anti ha kalitehan boy ahe yan mahambot nin kalitehan.

⁶ Haanin, hiyay Apo Dioh, nangitubol yan maghay taon nagngalan Juan ⁷ a mangipapteg a hiyay Apo Jesus ye tillag ta-omen hila mamteg kanan Apo Jesus ye kaganaan a tatao. ⁸ Hiyay Juan, aliwan hiya ye tillag a mamahnag kanlan tatao, no aliwan intubol yan bengat ihti a mangipapteg kanlan tatao no aya ye tillag. ⁹ Hiyay peteg a tillag, anti yayna ihti ha babe-luta boy hiyabay ye ampamahnag kanlan tatao.

¹⁰ Nakew ya ihti ha babe-luta ye tillag. Agya namalhowa yan kaganaan, ket ahe la yan bega binalay nin tatao. ¹¹ Nakew ya ha lugal na,

noba ahe la yan tinanggap nin kalabongan kanlan kalugalan na. ¹² Noba hilay kaganaan a nananggap kana boy namteg ha ngalan na, ket binyanan na hilan katulidan a aanak na hilaynan Apo Dioh. ¹³ Aanak na hilaynan Apo Dioh, aliwan makauli ha pangianak nin tao o ha kalabayan nin miahawa, no aliwan ha kalabayan nan Apo Dioh.

¹⁴ Hiyay anhabtan Habi, ket nag-ilyadi yan tao boy kinumonin ya ihti ha babe-luta a kalamo tawo. Nakit mi ye pagkakitan nin kadangalan na bilang bugtong a Anak nin Dioh. Naheb yan kangedan boy kaptegan.

¹⁵ Ket namapteg yay Juan nin tungkol kana. An-ipapangha na, a wana, “Hiyabay ye andek-tan nin hinabi ko kanyo hatew, ‘Main lumateng a madadangal po kangko, ta bayo ko po in-anak, ket anti yayna.’ ”

¹⁶ Uli ha luboh a kangedan na, ket pawa kitawon ampananggap nin mahbol a kangedan. ¹⁷ Ta hiyay Bibilin, in-ibyay nan Apo Dioh kantawo makauli kanan Moises, noba makauli kanan Apo Jesu Cristo, ket kangedan boy kaptegan ye natanggap tawo. ¹⁸ Homain po nakakit kanan Bapa a Dioh nakakanoman, noba hiyay bugtong a Anak nan Apo Dioh* a lanang nan kalamo, ket impatanda naya kantawo.

*Hiyay Pamapteg nan Juan a Māmawtihmo
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18)*

---

* **1:18** *bugtong a Anak nan Apo Dioh.* Ha kanayon a hulat ket “bugtong a Anak a Dioh”.

19 Haanin, hilay mānguna a Jujudio ha banwan Jerusalem, nangitubol hilan papadi boy nangaanon Levita† a makew manepet kanan Juan a Māmawtihmo nin wanae, “Aya ka kano?” 20 Hiyay Juan, ahe ya nagbudi no aliwan hinabi nay kaptegan, “Aliwan hiko ye Cristo a impangako nan Apo Dioh.”

21 Haanin, tinepet la yayna man, “No wanabay awod, aya ka? Hika laweh ye podopitan Elias hatew a an-agaden min mag-udong?”

Nakibat yay Juan, “Aliwan hiko.”

Tinepet la yayna man, “Hika laweh ye Podopitan impangako nan Apo Dioh a lumateng?”

Nakibat yayna man ye Juan, “Ahe!”

22 Haanin, hinabi layna man kanan Juan, “No aliwan hika, aya ka awod? Habiye moyna kammi ta-omen mi met habiye kanlan nangitubol kammi. Hinyay mahabi mo tungkol ha hadili mo?”

23 Nakibat yay Juan, “Hiko yay taon andektan nan podopita Isaias hatew ha hinabi nay wanae,

‘Mange ha wangwang ye pangha nin maghay tao, a wanae,

“Itoynong yoy pagdanan nan Apo.” ’ ’ ‡

24-25 Haanin, main hila met intubol nin Pariseo a nanepet nin wanae, “No aliwan hika ye Cristo o Elias o podopita, taket awod ta ampamawtihmo ka?”

26 Nakibat yay Juan, “Ampamawtihmo ko ha lanom. Noba main maghan ampideng a

---

† **1:19** Hilay Levita ye ampanaglap kanlan papadi ha Timplo nan Apo Dioh. ‡ **1:23** Isaias 40:3.

kalamo yo ihtin ahe yo katatanda. ²⁷ Hiyabay ye andektan ko a lumateng kanyo. Ket agya mangaget bengat nin hapatoh na, ket ahe ako katanggap-tanggap.”

²⁸ Yatin pangipapteg nan Juan, nalyadi ha badiyon Betania ha lipay nin kabatowan Jordan a ampamawtihmowan na.

Hiyay Apo Jesus ye Oybon Tupa nin Dioh

²⁹ Kabekahan, ha nakit na yan Juan ye Apo Jesus a paugot kana, hinabi na kanlan tatao, “Bilewen yo! Anti yaynay Oybon Tupa nin Dioh a mangalih nin kakahalanan nin tao ihti ha babe-luta! ³⁰ Hiyabay ye andektan nin hinabi ko kanyo hatew, ‘Main lumateng a madadangal po kangko, ta bayo ko po inanak, ket anti yayna.’ ³¹⁻³³ Hatew, ahe ko met tanda no aya ya. Noba hiyay Apo Dioh a nangitubol kangkon mamawtihmo ha lanom, ket hinabi na kangko, ‘Makit mo yan umaypa ye Ihpiton Dioh. Ket umapon yan mikakaanti ha maghay tao. Hiyabay ye mamawtihmo kanyo nin Ihpiton Dioh.’ Ampapteg ko a nakit koy Ihpiton Dioh a nagkadih kalapati a inumaypa paibat ha langit. Ket inumapon ya kana. Kaya-bay nakew ako ihti a mamawtihmo ha lanom ta-omen koya ipatanda kanyon Israelita. ³⁴ Nakit kon peteg a inaponan yan Ihpiton Dioh a nagkadih kalapati. Kaya-bay ampapteg ko kanyo a hiyabay ye Anak nin Dioh.”

Hilay Unan Mānumbong nan Apo Jesus

³⁵ Kabekahan, anti yayna man ihtew ye Juan a Māmawtihmo, kalamo na hilay luwa kanlan mānubong na. ³⁶ Ket ha nakit nan Juan a Māmawtihmo a anhumapid yay Apo Jesus, hinabi na, “Bilewen yo! Yabay-in yaynay Oybon Tupa nin Dioh!”

³⁷ Pamakange lan luwan mānubong nan Juan ye hinabi na, ket hinubong la yay Apo Jesus. ³⁸ Ket ha natanam nan Apo Jesus a main anhumubong kana, namalingay ya. Ket tinepet na hila, “Hinyay labay yo kangko?”

Nakibat hila, “Maihtodo,[§] labay mi dayin matandaan no way-ihtew ka angkumonin.”

³⁹ Hinabi nan Apo Jesus, “Makilakew kawo kangko ta-omen yo matandaan.” Ket nakilakew hilaynay luwa boy natandaan la no way-ihtew ya angkumonin. Magaynan alah kowatodo nin mahilem hatew. Kaya-bay ihtewbay hilayna nakikatuloy kanan Apo Jesus kananyatew a madeglem.

⁴⁰ Hiyay magha kanlan luwa a nakange nin hinabi nan Juan a Māmawtihmo boy nakilakew kanan Apo Jesus, ket hiyay Andres a katongno nan Simon Pedro. ⁴¹ Ha pahanib ana, hiyay Andres, tampol na yan tinapul ye Simon a katongno na. Ket ha nakitan naya, hinabi na kana, “Nakit mi yaynay Mesias.” Hiyay labay habiyen nin Mesias ket Cristo.*

⁴² Pangayadi, inlamo na yan Andres ye Simon a nakew kanan Apo Jesus. Ket ha nakalateng hilayna kanan Apo Jesus, binilew

§ **1:38** *Maihtodo* ha habin Griego ket Rabbi.

Mesias ha habin Hebreo o Cristo ha habin Griego.

* **1:41**

na yan Apo Jesus ye Simon boy hinabi na kana, “Hika ye Simon a anak nan Juan. Noba paibat haanin, pangalanan kataynan Cefas.” (Hiyay labay habiyen nin Cefas ket Pedro.)†

Hiyay Panagyat nan Apo Jesus kanan Felipe boy Natanael

⁴³ Kabekahan, inihip nan Apo Jesus ye makew ha Galilea. Pamiabot na ihtew, nakit na yay Felipe. Ket hinabi na kana, “Kilakew ka kangko.” ⁴⁴ Hiyay Felipe, ket taga Bethsaida ya a omen kanan Andres boy Pedro.

⁴⁵ Haanin, tinapul na yan Felipe ye Natanael boy hinabi na kana, “Nakit mi yaynay taon andektan nin Bibilin a impahulat kanan Moises boy hiyay impahulat kanlan popodopita. Hiyabay ye Jesus a anak nan Jose a taga Nazaret!”

⁴⁶ Haanin, hinabi nan Natanael kanan Felipe, “Yo! Taga Nazaret yay Cristo? Main nayi manged a lumtaw ha Nazaret?”

“Tayna ta-omen moya makit!” wanan Felipe.

⁴⁷ Pamakakit nan Apo Jesus kanan Natanael a anhumaley kana, hinabi na, “Yati ye peteg a Israelita, ahe ampanalingo.”

⁴⁸ Haanin, hiyay Natanael, tinepet na yay Apo Jesus, “Way-omen moko natandaan?”

Nakibat yay Apo Jesus kana, “Bayo na kan hinagyat Felipe, nakit katayna ha hilog nin poon-kayon igoh.”

---

† **1:42** Ha habin Aramaic ket Cefas. Ha habin Griego ket Pedro. Padiho ye labay habiyen a dapah.

49 Pamakange nan Natanael, hinabi na, “Maihtodo, peteg a hika ye Anak nin Dioh boy hika ye Poon min Israelita.”

50 Hinabi nan Apo Jesus kanan Natanael, “Ampamtegan moko nayi ulita hinabi ko kammo a nakit katayna ha hilong nin poonkayon igoh? Aliwan bengat yain ye makit mo, ta igit po lano.”

51 Hinabi na po Apo Jesus, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko kanyo. Makit yo po lano a ba-mon maglukat ye langit boy makit yo hila po ye anghil nin Dioh a manik monaoy ha langit palakew kangko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao.”

2

Hiyay Banhal ha badiyon Cana

1 Pangalabah nin luway mangaamot, main banhal ha badiyon Cana ha plobinhiyan Galilea. Hiyay indo nan Apo Jesus, anti ya ihtew. ² Ket hiyay Apo Jesus boy hilay mānumbong na, anti hila met ihtew, ta nahagyat hila met a makibanhal. ³ Ha nauboh anay alak ha banhal, hiyay indo nan Apo Jesus, hinabi na kana, “Homain hilaynan alak.”

⁴ Ket hinabi nan Apo Jesus kanan indo na, “Indang, adi moko ampangunaan. Aliwa po yati ye panaon a matandaan la no aya ko.”

⁵ Haanin, hinabi nan indo na kanlan kahaglap, “Humbongen yoy hinyaman a ipadyag na kanyo.”

⁶ Haanin, main anem a bolnay ihtew a ampaglaman nin pitompo boy lima angka ha

magatoh boy labinlimay litodo. Yabay-in ye pangikunaan nin lanom a panguyah lan Jujudio ha panumbong la nin kaugalian la. ⁷ Hinabi nan Apo Jesus kanlan kahaglap, “Pon-en yon lanom hilatin bobolnay.” Ket pinno lan peteg ye bobolnay anggan labi.

⁸ Pangayadi, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Mangaod kawo. Ket ibyay yo kanan māmaala nin poni.” Nangaod hilan peteg haka la in-ibyay kanan māmaala nin poni. ⁹ Haanin, hiyay lanom, nag-ilyadi yaynan alak. Ket ha tinawayan nan māmaala, nalahapan naya. Hiyay māmaala, ahe na tanda no way-ih tew ibat ye alak. Noba hilay kahaglap, tanda la, ta hilabay ye nangaod. Ket hiyay māmaala, hinagyat na yay laki a an-ikahal. ¹⁰ Ket hinabi na kana, “Ha balang poniyan, an-iuna la yan iapag ye malahap a alak. No malabong hilaynan nainom ye tatao, ket ilwah laynay aliwan minga malahap a alak. Noba hika, lumbo ka, ta impahuyot mon in-apag ye malahap a alak.”

¹¹ Yabayti ye unan kapagtakaan a dinyag nan Apo Jesus. Nalyadi yati ha badiyon Cana ha plobinhiyan Galilea. Ihtew na impakit ye kapalyadiyan na. Kaya-bay hilay mānubong na, lalo hilaynan namteg kana.

¹² Ha nayadi anay banhal, hiyay Apo Jesus boy indo na, kakatongno na, boy hilay mānubong na, nakew hilayna ha banwan Capernaum. Ket ihtewbay hilayna kinumonin nin anon mangaamot.

*Hiyay Pamakew nan Apo Jesus ha Timplo
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas*

19:45-46)

¹³ Madanon ana ye pihta lan Jujudio a anhabtan Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah. Kaya-bay hiyay Apo Jesus, nakew ya ha banwan Jerusalem. ¹⁴ Ket ha mahlang nin Timplo, natalngan na hilay tataon ampaglako nin babaka, tutupa boy kakalapati a an-ihagpa kanan Apo Dioh. Anti hila met met ihtew ye mānagilin pilak lan dadayohan. ¹⁵ Pamakakit nan Apo Jesus kanla, nangwa yan yubil a paniblad na kanla. Ket intaboy na hila, dayon tutupa boy babaka la. Inhabol nay pipilak lan mānagili boy imbalintog nay lalamihaan la. ¹⁶ Hinabi na kanlan ampaglako nin kakalapati, “Alihen yo hilayain ihti! Adi yo andiyagen a paglakoan ye baey nan Bapa ko!”

¹⁷ Ket naihipan lan mānumbong nan Apo Jesus ye naihulat tungkol kanan Cristo a wanae, “Bapa kon Dioh, uli ha pamabli ko nin baey mo, ket ikamatey ko.”*

¹⁸ Uli ha dinyag nan Apo Jesus, tinepet la yan mānguna a Jujudio, “Hinyan kapagtakaan ye maipakit mo kammi bilang pagkakitan a main kan katulidan a manyag nin wanabay?”

¹⁹ Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Damaen yo yatin Timplo, ket pangalabah nin tatlon mangaamot, ipaideng ko yan uman.”

²⁰ Ket hinabi la, “Hi, apatapo boy anem a taon a dinyag yatin Timplo! Noba hika, tatlon mangaamot bengat ket maipaideng mo yaynan uman?” ²¹ Noba ahe la natalohan a aliwan Timplo ye andektan nan Apo Jesus, no

---

* **2:17** Kakanta 69:9.

aliwan hiyay laman na. ²² Kaya-bay ha nabi-ay yan uman ye Apo Jesus, hilay mānumbong na, naihipan la ye hinabi na hatew tungkol ha Timplo. Kaya-bay lalalo laynan pinamtegan ye naihulat a Habi nin Dioh boy hiyay hinabi nan Apo Jesus tungkol ha pagkabi-ay nan uman.

Tanda nan Apo Jesus ye Ihip nin Kaganaan a Tatao

²³ Ha Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah, anti yay Apo Jesus ha banwan Jerusalem. Ket nanyag yan malabong a kapagtakaan ihtew. Kaya-bay malabong hilay tataon namteg a hiyabay ye Cristo a impangako nan Apo Dioh.

²⁴ Wanabay man, hiyay Apo Jesus, ahe yan napataya kanlan tatao, ta tanda nay ihip nin kaganaan a tatao. ²⁵ Ahe na katapulan a main mangihabi kana nin tungkol ha ayaman a tao, ta tanda nay anti ha puho la.

3

Hiyay Apo Jesus boy Nicodemo

¹ Main maghay Pariseo a nagngalan Nicodemo. Magha ya kanlan mānguna a Jujudio. ² Maghay madeglem, nakew ya kanan Apo Jesus. Ket hinabi na kana, “Maihtodo, tanda mi a magha kan māngiadala a intubol nan Apo Dioh kammi. Tanda mi yain, ta homain makadyag nin kapagtakaan a andiyagen mo, no ahe ya kana ye Apo Dioh.”

³ Nakibat yay Apo Jesus kana, “Pakaleng-en mon manged ye habiyen ko kammo. No ahe

ya mianak uman ye maghay tao, ket ahe ya maibilang kanlan anhakopen nan Apo Dioh.”

⁴ Ket tinepet na yan Nicodemo ye Apo Jesus, “Way-omen yan mianak uman ye taon matoayna? Ahe yayna makaudong ha bitoka nan indo na ta-omen yan mianak uman.”

⁵ Nakibat yay Apo Jesus kana, “Pakaleng-en mon manged ye habiyen ko kammo. Hiyay ahe nianak makauli ha lanom boy Ihpiton Dioh, ahe ya maibilang kanlan anhakopen nan Apo Dioh. ⁶ Hiyay nianak makauli ha tao, main yan laman. Noba hiyay mianak makauli ha Ihpiton Dioh, main yaynan bayon bi-ay uli ha Ihpiton Dioh. ⁷ Adi mo ampagtakaan ye hinabi kon katapulan moy mianak uman. ⁸ Ta hiyay Ihpiton Dioh, ba-mo yan angin a ahe angkakit. Hiyay angin, angkatandaan ya uli ha wagehweh na, noba ahe tawo tanda no wayihtew ye ibatan na o ugoten na. Wanabay met kanan taon antina kanay Ihpiton Dioh. Angkatandaan ya, ta main pagkakitan ha bi-ay na.”

⁹ Ket tinepet na yayna man Nicodemo ye Apo Jesus, “Way-omen awod a malyadi yatew?”

¹⁰ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Magha kan angkabalitaan a māngiadal nin Bibilin kanlan Israelita, kali? Noba ahe mo angkatalohan hilati? ¹¹ Pakaleng-en mon manged ye habiyen ko kammo. An-ipatanda mi ye natandaan mi boy ampaptegan mi ye nakit mi. Noba ahe yo antanggapen ye napaptegan mi. ¹² No ahe yo pamtegan ye babagay a anhabiyen ko a tungkol ha babagay ihti ha babe-luta, lalo

yoynan ahe pamtegan no habiyen ko kanyo ye tungkol ha babagay ha langit. ¹³ Ta homain nakalakew ha langit, no aliwan hikon bengat a ibat ha langit a in-Anak nin Tao.”

¹⁴ Hinabi na po Apo Jesus, “Intagay nan Moises ye bikat-bikatan a tanho ha kayo ha wangwang* ta-omen ayaman a tinoka nin bikat a mamudek ha bikat-bikatan ket miligtah. Wanabay ako met a ibat ha langit a in-Anak nin Tao. Ket katapulan a itagay ¹⁵ ta-omen ayaman a mamteg kangko, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan.”

¹⁶ “Uli ha tubat a pangado nan Apo Dioh ha kaganaan a tatao ihti ha babe-luta, in-ibyay nay bugtong a Anak na ta-omen ayaman a mamteg kana, ket ahe ya mipalakew ha kapaduhaan a homain anggaan, no aliwan mabyayan yan bi-ay a homain anggaan. ¹⁷ Ta hiyay Apo Dioh, ahe naya intubol ye Anak na ihti ha babe-luta ta-omen na hila uhgaan a mapaduhaan ye tatao uli ha kakahalanan la, no aliwan ta-omen na hila iligtah.”

¹⁸ “Ayaman a ampamteg kanan Anak na, ket ahe yayan mauhgaan a mapaduhaan. Noba ayaman a ahe ampamteg, ket nauhgaan yayan mapaduhaan, ta ahe ya namteg ha bugtong a Anak nin Dioh. ¹⁹ Nauhgaan hilaynay tatao, ta nilumateng yayna ihti ha babe-luta ye Anak nin Dioh a bilang kahnagan. Noba uli ha mangaloke a andiyagen la, kinalalabay la po ye mikakaanti ha kalitehan dinan ha humaley kana a makapahnag kanla. ²⁰ Ta ayaman a

---

* **3:14** Bibilang 21:8-9.

ampanyag nin maloke, ket ahe na labay ye kahnagan boy ahe na labay met ye mahnagan, ta ahe na labay a mibagwa ye andiyagen na. ²¹ Noba ayaman a ampagbi-ay ha kaptegan, ket kalabayay nay mahnagan ta-omen la makit nin tatao a andiyagen nay kalabayan nan Apo Dioh.”

Hiyay Apo Jesus boy hiyay Juan a Mā-mawtihmo

²² Pangayadi yatew, hiyay Apo Jesus boy hilay mānubong na, nakew hilayna ha plobinhiyan Judea. Ket ihtewbay hila kinumonin nin nangaanon mangaamot boy namawtihmo hila kanlan tatao. ²³ Ket kananyatew met ateed a panaon, hiyay Juan a Mā-mawtihmo, ampamawtihmo ya met ha lugal a anhabtan Enon a mahaley ha lugal a anhabtan Salim, ta malanom ihtewbay. Ket ampakew hilay tatao kana ta-omen pabawtihmo. ²⁴ Kananyatew a panaon, ahe ya po napidiho ye Juan.

²⁵ Haanin, hilay mānubong nan Juan boy hiyay maghay Judio, napayngatngatan lay tungkol ha kaugalian nin panlinih. ²⁶ Kaya-bay hilay mānubong nan Juan, hinumaley hila kana boy hinabi la, “Maihtodo, hiyay Apo Jesus a impatanda mo kanlan tatao ha lipay kabatowan nin Jordan, ampamawtihmo yayna met haanin. Ket malabong hilay tataon ampakew kana.”

²⁷ Nakibat yay Juan, “Adi kawo angkahindak, ta homain yan madyag ye tao no ahe na ipaluboh Apo Dioh. Kaya-bay malalabong

ye ampakew a pabawtihmo kanan Apo Jesus, ta yain ye kalabayan nan Apo Dioh. ²⁸ Hikawoynabay met ye makapipapteg a hinabi koyna kanyo hatew a aliwan hiko ye Cristo, no aliwan magha kon bengat a intubol nan Apo Dioh a mauna kana ta-omen koya ipatanda ye panlumateng na. ²⁹ Alimbawa ha maghay banhal, hiyay abay, no lumateng yaynay lakin ikahal boy angkabihngaan na yayna, angkaaliket yan tubat ta hiyay lakin ikahal, ket mapagkalamo na yaynay babayin ikahal na. Wanabay ako met. Angkaaliket akon tubat, ta mapagkalamo la yaynan tatao ye Apo Jesus. ³⁰ Katapulan a hiyabay ye mitagay, ket hikoy miaypa.”

Hiyay Nangibat ha Langit

³¹ Hinabi na po Juan, “Hiyay Cristo, ibat ya ha langit. Kaya-bay igit ya ha kaganaan. Hikitawo met a angkumonin ha babe-luta, ket ampaghabi nin tungkol bengat ha babagay ihti ha babe-luta. Noba hiyay Cristo, ibat ya ha langit. Kaya-bay igit ya ha kaganaan. ³² Anipapteg nay nakit boy nange na ha langit, noba nangaanon bengat ye namteg ha anhabiyen na. ³³ Noba hiyay namteg ha hinabi na, ampapteg na a mapatayaan ye anhabiyen nan Apo Dioh. ³⁴ Ta hiyay Apo Jesu Cristo a intubol nan Apo Dioh ye ampangipatanda kantawo nin anhabiyen nan Apo Dioh, ta luboh na yan in-ibyay kanan Apo Jesus ye Ihpidito na. ³⁵ Hiyay Apo Dioh, an-adoen na yay Anak na boy impabaala nay kaganaan kana. ³⁶ Ket

ayaman a ampamteg kanan Anak nin Dioh, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan. Noba ayaman a ahe ampanumbong kana, ket ahe yan mabyayan nin bi-ay a homain anggaan, no aliwan mikakaanti ya kana ye poot nan Apo Dioh.”

4

Hiyay Apo Jesus ye Lanom a Ampakaibyay Bi-ay

¹ Hilay Papariseo, nabalitaan la a hiyay Apo Jesus, malalabong anay mānumbong boy binawtihmowan na dinan kanan Juan. ² Noba hiyay kaptegan, aliwan hiyay Apo Jesus ye ampamawtihmo, no aliwan hilay mānumbong na. ³ Ha natandaan nan Apo Jesus a nabalitaan lan Papariseo a malabong hilaynay tataon ampamteg kana, inumalih ya ha plobinhiyan Judea a lamo na hilay mānumbong na. Ket nag-udong yayna ha plobinhiyan Galilea. ⁴ Ket ha pangumodang la, katapulan lay magdān ha plobinhiyan Samaria.

⁵ Ket ha pagdān la ihtew ha plobinhiyan Samaria, niabot hila ha banwan Sicar. Yatin banwa, mahaley ya ha luta a in-ibyay nan Jacob hatew kanan Jose a anak na. ⁶ Main met libon ihtew a kinali nan Jacob hatew. Haanin, ulita nabannog yaynay Apo Jesus ha pangumodang na, nikno yan nagpainawa ha haley nin libon. Magaynan ugto kananyatew. ⁷⁻⁸ Hilay mānumbong na, nakew hila met ha banwa a manaliw nin pamangan la. Legan ampikno yay Apo Jesus, main nilumateng

a maghay babayin Samaritana a manayeb. Hinabi nan Apo Jesus kana, “Malyadin makiinom?”

⁹ Nakibat yay babayi, “Taket ta makiinom ka kangko? Judio ka, ket Samaritana ko boy babayi ko po.” Hinabi na yatew, ta hilay Jujudio, ket ahe hila ampakilamo kanlan Samaritano.

¹⁰ Hinabi nan Apo Jesus kana, “No tanda mon bengat dayi ye an-ibyay nan Apo Dih boy no aya ko a ampakiinom kammo, ket hika ye makiinom kangko. Ket biyan kata met nin lanom a ampakaibyay bi-ay.”

¹¹ Noba ahe na natalohan nin babayi ye hinabi nan Apo Jesus. Kaya-bay tinepet naya, “Apo, way-ihtew nayi ye pangwaan mon lanom a ampakaibyay bi-ay? Ket maalale ya yatin libon boy homain ka po met awod pangaod.

¹² Taket, maiigrit ka nayi kanan toa tawon Jacob a nangali nin yatin libon? Hatew ihtibay ya ampanayeb boy hilay aanak na boy ihtibay ya met ampamainom nin aayop la.”

¹³ Nakibat yay Apo Jesus, “Ayaman a minom nin lanom nin yatin libon, ket maplangan yan uman. ¹⁴ Noba ayaman a minom nin lanom a ibyay ko, ket ahe yayna maplangan. Ta hiyay lanom a ibyay ko kana, ket ba-mo yan hubol ha puho na a ampamyay kana nin bi-ay a homain anggaan.”

¹⁵ Haanin, hinabi nan babayi kanan Apo Jesus, “Apo, pangiangalo mo. Biyan mo ko man nin wanabay a lanom ta-omen ahe akoyna maplangan boy pangooyaoy a manayeb ihti.”

¹⁶ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Muli ka po. Ket hagyaten mo yay ahawa mo ihti.”

¹⁷ Nakibat yay babayi, “Homain akon ahawa!”

“Peteg yain,” wanan Apo Jesus, ¹⁸ “ta lima hilaynay napag-ahawa mo. Ket hiyay lakin ampaglamo mo haanin ket ahe kawo kahal. Kaya-bay peteg ye hinabi mo.”

¹⁹ Hinabi nan babayi, “Ah! Apo, magha kan podopita. ²⁰ Hilay nangaunan tutoa mi, ihtibay a mapantay ye ampanggalangan la kanan Apo Dioh hatew. Noba hikawon Jujudio, ket anhabiyen yo a ha Jerusalem bengat ye malyadin panggangan kanan Apo Dioh.”

²¹ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Mamteg ka kangko a lumateng lanoy panaon a aliwaynan kananyatin mapantay kawo manggalang kanan Apo Dioh o ha Jerusalem.

²² Hikawon Samaritano, ahe yo katatanda no ayay anggalangen yo. Noba hikayin Jujudio, katatanda mi ye anggalangen mi, ta ibat ya ha lahi min Jujudio ye māngiligtah nin tatao.

²³ Noba anlumateng anay panaon, ket haanin ana a hilay peteg a ampanggalang kanan Bapa a Dioh, ket manggalang hilayna kana makauli ha haglap nin Ihpiton Dioh boy ha kaptegan, ta wanabay a panggalang ye labay nan Apo Dioh. ²⁴ Hiyay Apo Dioh, ket Ihpito ya. Kaya-bay hilay manggalang kana, katapulan a manggalang hila makauli ha Ihpiton Dioh boy kaptegan.”

²⁵ Hinabi nan babayi kanan Apo Jesus, “Tanda ko a lumateng lanoy Mesias a anhab-

tan Cristo. Ha panlumateng na, ipalinaw na kammi ye kaganaan a babagay.”

²⁶ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Hikobayna a ampagkatongtong mo ye Mesias a an-agaden yon lumateng.”

²⁷ Ket kananyatew met ateed, nilumateng hilay mānubong na a nanaliw nin pamangan. Nagtaka hila ha nakit la yan ampakitongtong ha maghan babayi. Noba agya magha kanla, ket homain nanepet no hinyay labay na o taket ta ampakitongtong ya ha babayi.

²⁸ Haanin, hiyay babayi, nilakwanan nay halaw na. Ket nag-udong ya ha banwa boy hinabi na kanlan tatao, ²⁹ “Tawoyna! Bilewen yo yay taon tanda nan tanda ye kaganaan a didinyag ko! Maka hiyaynay Cristo a an-agaden tawo.”

³⁰ Kaya-bay hilay tataon nangibalitaan nan babayi, ket nilakew laya.

³¹ Ket kananyatew met ateed, hilay mānubong na, pinakitongtongan la yay Apo Jesus, a wanla, “Maihtodo, mangan kayna.”

³² Noba hinabi nan Apo Jesus, “Main akon pamangan a ahe yo tanda.”

³³ Ket hilay mānubong na, naytepet-tepet hila, a wanla, “Main lagin nangilakew kana nin pamangan na?”

³⁴ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hiyay pamangan ko, ket hiyay panyag ko nin kalabayan nan Apo Dioh a nangitubol kangko boy hiyay pangiyadi nin an-ipadyag na kangko. ³⁵ Aliwa nayi a main kawon kahabiyen a wanae, ‘Apat a bowan bayo ya pupolen ye intanem.’ Noba habiyen ko kanyo a bilewen yo hilan manged

ye tataon anlumateng. Ba-mo hilan paday a naom ana boy malyadinan pupolen. ³⁶ Kaya-bay pupolen yo hilayna! Ihaley yo hilay tatao kangko a ba-mon ampamupol kawon dadawa ta-omen hila mabyayan nin bi-ay a homain anggaan. Ket no way-omen yan makatanggap nin pakinabang ye mamupol, wanabay met ateed kanyo. Ha wanabay, hiyay nananem boy namupol, ket padiho hilan maaliket. ³⁷ Peteg ye kahabiyang a 'Lumbo ye nananem, ket lumbo ya met ye mamupol.' ³⁸ Intubol katawon mamupol nin ahe yo intanem. Lumbo ye nananem nin Habi nin Dioh kanla, noba hikawo ye mamupol nin intanem a pinagbannogan la."

Malabong a Samaritano a Namteg kanan Apo Jesus

³⁹ Haanin, malabong hilay Samaritano ihtew a namteg kanan Apo Jesus uli ha hinabi nan babayi, "Tanda nan tanda ye kaganaan a didinyag ko." ⁴⁰ Kaya-bay ha nilumateng hilaynay Samaritano kanan Apo Jesus, inawok la kana, a wanla, "Maihtodo, kumonin ka po ihti ha lugal mi." Ket kinumonin ya met ihtew nin luway mangaamot.

⁴¹ Uli ha pangiadal nan Apo Jesus, ket lalo anan nilumabong ye namteg kana. ⁴² Hinabi lan tatao kanan babayi, "Ampamteg kayi aliwaynan uli ha hinabi mo tungkol kana, no aliwan ulita hiyaynabay met ye nange mi. Ket haanin, tanda mina a peteg a hiyabay ye Māngiligtah nin kaganaan a tatao ihti ha babeluta."

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus ha Anak nin Opihyal

⁴³ Pangalabah nin luway mangaamot a pangumonin nan Apo Jesus ha banwan Sicar, ket nakew yayna ha plobinhiyan Galilea.

⁴⁴ Hiyaynabay met ye naghabi a hiyay maghay podopita, ahe la yan bihaen ha lugal na. ⁴⁵ Ha niabot ya ha plobinhiyan Galilea, manged ye pananggap lan tatao kana, ta nakit la ye kaganaan a didinyag na ihtew ha banwan Jerusalem ha Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah.

⁴⁶ Haanin, hiyay Apo Jesus, nag-udong yan uman ha badiyon Cana ha plobinhiyan Galilea a nanyagan na nin alak a lanom. Ket main maghay opihyal nin gobilno ihtew a main anak a laki a ampaghakit a anti ha banwan Capernaum. ⁴⁷ Ket ha nabalitaan nan opihyal a nag-udong yay Apo Jesus ha plobinhiyan Galilea paibat ha plobinhiyan Judea, nilakew na yan pinakihabiyan ye Apo Jesus, “Maihtodo, no malyadi dayi, lakwen mo yan paitaahen ye anak kon ampaghakit ha Capernaum, ta angkakamatey yayna.”

⁴⁸ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Anggan ahe kawo makakit nin kapagtakaan boy pagkakit-tan, ahe yoko pamtegan.”

⁴⁹ Hinabi nan opihyal, “Apo, dandanen moya legan angkabi-ay ya po!”

⁵⁰ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Muli kayna, ta nitaah yaynay anak mo.” Pinamtegan nan opihyal ye hinabi nan Apo Jesus. Ket nuli yayna.

⁵¹ Ha anti ya po ha dān ye opihyal, hinagana la yan ipoh na. Ket hinabi la kana, “Nitaah yaynay anak mo!”

⁵² Haanin, tinepet na hilay ipoh na, “Hinyan odah a nitaah ya?”

Nakibat hilay ipoh kana, “Naapon ha alana nin mahilem.” ⁵³ Haanin, naihipan nan opihyal a yabaytew ye odah a hinabi nan Apo Jesus kana, “Nitaah yaynay anak mo!” Kaya-bay hiyay opihyal boy hilay kaganaan a kabaey na, ket namteg hilayna kanan Apo Jesus.

⁵⁴ Yatin pamaitaah na ye ikalwan kapagtakaan a dinyag nan Apo Jesus ha plobinhiyan Galilea ha pangaihat na ha plobinhiyan Judea.

5

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus ha Mangamot nin Pagpainawa

¹ Pangayadi yatew, nakew yay Apo Jesus ha Jerusalem ha maghay pihta lan Jujudio. ² Ket ha maghay ilwangan nin alad ha Jerusalem a ampangidanan lan tutupa, main pamalyoan a napalibotan nin liman pangameyan. Yatin pamalyoan, anhabtan Bethzata ha habin Hebreo. ³⁻⁴ Ket ha pangameyan, malabong hilay tataon main hakit a ampida ihtew. Main kakapkap, pipilay boy lulumpo.*

---

* **5:3-4** Ha kanayan a hulat, main met wanae ihti, “Ampangagad hilan makibo ye lanom. Ta no minghan, main anghil nan Apo Dioh a mangibo nin lanom. Ket hiyay mauna kanlan ampaghakit a tumanghob ha lanom, mitaah ya agya hinyaman ye hakit na.”

⁵ Haanin, main maghay lakin ampida ihtew a tatlombo boy waloy taon anan ampaghakit.

⁶ Nakit na yan Apo Jesus boy tanda na a nabuyot yaynan ampaghakit. Kaya-bay tinepet naya, “Labay mo naya ye mitaah?”

⁷ Nakibat yay ampaghakit, “Awo, Apo! Noba no angkakibo yaynay lanom, homain met managlap kangkon tumanghob. Kaya-bay legan ampag-aluhoy akon palakew ha lanom, angkaunaan la kon kanayon.”

⁸ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Mideng ka, kadten moy apay mo boy kumodang kayna.”

⁹ Ket kananyatew met ateed, nitaah ya. Ket kinaget nay apay na boy kinumodang yayna. Nalyadi yati ha Mangaamot nin Pagpainawa.

¹⁰ Kaya-bay hilay mānguna a Jujudio, ha nakit la yay lakin pinaitaah nan Apo Jesus, hinabi la kana, “Taket ta angkadten moy apay mo, ket bawal yain ha Mangaamot nin Pagpainawa?”

¹¹ Nakibat yay laki kanla, “Hiyay lakin namaitaah kangko ye nangihabin kadten koy apay ko boy kumodang.”

¹² Tinepet laya, “Ayatew a nangihabi kammo a kadten moy apay mo boy kumodang kayna?”

¹³ Noba ahe naya nabalayan ye namaitaah kana, ta nakihale yaynay Apo Jesus ha kalabongan lan tataon anti ihtew ha pamalyoan.

¹⁴ Ha ahe nabuyot, nakit na yan Apo Jesus ha Timplo ye lakin pinaitaah na. Ket hinabi na kana, “Bilewen mo, manged kayna! Kaya-bay

adi kayna ampagkahalanan. Dat no magkaha-lanan kayna man, ket maloloke po ye malyadi kammo.”

¹⁵ Haanin, nakew ya kanlan mānguna a Jujudio boy hinabi na kanla, “Hiyay Jesus manayti ye namaitaah kangko.” ¹⁶ Kaya-bay paibat ana kananyatew, hilay mānguna a Jujudio, ingkana la yaynan ipaloke ye Apo Jesus uli ha pamaitaah na ha Mangaamot nin Pagpainawa.

¹⁷ Noba hiyay Apo Jesus, hinabi na kanla, “Hiyay Bapa kon Dioh, ket lanang yan ampang. Kaya-bay katapulan a lanang ako met manyag.” ¹⁸ Ulin yatew a hinabi nan Apo Jesus kanla, lalo la yaynan labay a pateyen. Ta aliwa nan bengat nilabag ye Bibilin tungkol ha Mangaamot nin Pagpainawa, no aliwan impadiho na po ye hadili na kanan Apo Dioh, ulita hinabi na a Bapa na yay Apo Dioh.

Hiyay Katulidan nan Anak nin Dioh

¹⁹ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanlan Jujudio, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko kanyo. Hiko a Anak nin Dioh, ket homain akon madyag ha hadili kon kalabayan, no aliwan hiyay andiyagen kon bengat, ket hiyay angkakit kon andiyagen nan Bapa ko. Ta no hinyay andiyagen nan Bapa ko, ket wanabay met ateed ye andiyagen ko. ²⁰ Mapalyadi yati, ta an-adoen na kon Bapa kon Dioh boy anipakit na kangko ye kaganaan a andiyagen na. Man-ipakit na kangko ye malabong a kapagtakaan a umiigit po ha nakit yoyna tamen kawo magtaka. ²¹ No ambi-ayen na yan Bapa ye nangamatey, ket wanabay met

ateed kangko a Anak na, ta ambi-ayen koy ayaman a labay kon bi-ayen. ²² Hiyay Bapa a Dioh, ahe ya ampanuhga nin ayaman, no aliwan in-ibyay nayna kangko a Anak na ye kaganaan a katulidan a manuhga ²³ ta-omen la kon padangalan nin kaganaan a tatao a omen met ateed ha pamadangal la kanan Bapa kon Dioh. Ayaman a ahe mamadangal kangkon Anak na, ket ahe ya met ampamadangal kanan Bapa kon Dioh a nangitubol kangko.”

²⁴ “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko kanyo. Ayaman a manlenge nin hahabi ko boy mamteg kanan Bapa kon nangitubol kangko, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan. Ahe yayna mauhgaan, ta nilig-tah yayna ha kamateyan boy mabi-ay ya makanoman. ²⁵ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko kanyo. Hilay ahe po namteg a naibilang a natey ha pamilew nan Apo Dioh, panaon ana a mange laynay bihnga ko a Anak nin Dioh. Ket ayaman kanla a manlenge boy mamteg ha anhabiyen ko, ket mabi-ay yan makanoman. ²⁶ Ta hiyay Bapa a Dioh, ket main yan kapalyadiyan a mamayay nin bi-ay. Wanabay met ateed kangkon Anak na, ta hiyay Bapa a Dioh ye namayay kangkon kapalyadiyan a mamayay nin bi-ay. ²⁷ Boy in-ibyay nayna kangkoy katulidan a manuhga, ta hiko ye ibat ha langit a in-Anak nin Tao.”

²⁸ “Adi yo ampagtakaan yati, ta lumateng lano ye panaon a hilay kaganaan a nanga-matey a nailbeng, mange lay bihnga ko. ²⁹ Ket lumwah hila ha nangilbengan. Hilay nanyag

nin manged, ket bi-ayen na hila makanoman. Noba hilay nanyag nin maloke, ket paduhaan na hila a homain anggaan.”

Hilay Ampangipapteg nin tungkol kanan Apo Jesus

³⁰ Hinabi na po Apo Jesus, “Homain akan madyag ha hadili kon bengat, ta no hinyay mange ko a iuhga nan Bapa a Dioh, ket wanabay met ye iuhga ko. Kaya-bay matoyng ye ugha ko, ta aliwan yay kalabayan ko ye anhumbongen ko, no aliwan hiyay kalabayan nan Bapa a Dioh a nangitubol kangko.”

³¹ “No hikon bengat ye ampangipapteg nin tungkol kangko, ket panglepan yo ye habiyen ko.† ³² Noba main maghay ampangipapteg nin tungkol kangko. Homain kanayon no aliwan hiyay Bapa ko. Ket tanda ko a peteg ye anhabiyen na.”

³³ “Ha nangitubol kawon tataon manepet kanan Juan a Māmawtihmo, ket hinabi nay kaptegan kanla tungkol kangko. ³⁴ Noba agya hinabi ko ye tungkol kanan Juan, ket ahe ko katapulan ye pamapteg nin tao, no aliwan labay kon pamtegan yo ye pamapteg nan Juan tungkol kangko ta-omen kawo miligtah.”

³⁵ “Ta hiyay Juan a Māmawtihmo, mailalayi ya ha andumlag a kingki, ket hiyay pamapteg na ye henag. Ket ha makandin panaon, naaliket kawo ha pamapteg na. ³⁶ Noba main po pamapteg tungkol kangko a maiiglit ha pamapteg nan Juan. Homain kanayon, no

---

† **5:31** Ha bibilin lan Jujudio, katapulan a main luwa a mangipapteg.

aliwan hilay an-ipadyag na kangkon Bapa a Dioh, ta hilatin an-ipadyag na a andiyagen ko ye pagkakitan a hiyay Bapa kon Dioh ye nangitubol kangko. ³⁷ Ket hiyay Bapa kon Dioh a nangitubol kangko, ket hiya met ateed ye ampamapteg nin tungkol kangko. Noba nakakanoman, ket ahe yo po nange ye bihnga na o nakit no way-omen ye kadih na. ³⁸ Boy ahe ya ha puho yo ye habi na, ta ahe kawo bega namteg kangko a intubol na. ³⁹ Ampag-adalan yo ye naihulat a Habi nin Dioh, ta nabaan yo a makauli ha pag-adal yo, ket mabyayan kawon bi-ay a homain anggaan. Yabay-in met ateed a naihulat a Habi nin Dioh ye ampamapteg tungkol kangko. ⁴⁰ Noba ahe yon teed labay ye humaley kangko ta-omen kawo mabyayan nin bi-ay a homain anggaan.”

⁴¹ “Ahe ako ampadangal kanyon tatao. ⁴² Noba katatanda katawo boy tanda ko met a homain kawon pangado kanan Apo Dioh. ⁴³ Nakew ako ihti ha babe-luta ha ngalan nan Bapa kon Dioh. Agya wanabay man, ahe yo kon teed tinanggap. Noba no main kanayon a makew kanyo makauli ha hadili lan ngalan, ket antanggapen yoya. ⁴⁴ Way-omen yoko po awod pamtegan, no hiyay padangal bengat nin tao ye an-apehen yo a aliwan hiyay padangal nan mamaghan Dioh?”

⁴⁵ “Adi yo an-ihipen a hiko ye mangidalom kanyo kanan Bapa ko, no aliwan hiyay Moises a anhigudowen yo ye mangidalom kanyo, ⁴⁶ ta nanulat ya tungkol kangko. Kaya-bay no peteg a ampamtegan yo yay Moises, ampamtegan

yoko met dayi. ⁴⁷ Noba way-omen yo awod pamtegan ye hahabi ko, no ahe yo met ampamtegan ye inhulat nan Moises?”

6

*Hiyay Pamakan nan Apo Jesus nin Mangal-
iman Libo katao*

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹ Pangayadi nin pihta, hiyay Apo Jesus boy hilay mānubong na, nuli hilayna ha plobinhiyan Galilea. Ha maghay mangaamot, nilumipay hila ha dagatdagatan nin Galilea a anhabtan met dagatdagatan nin Tiberias. ² Ket malabong ye tataon hinumbong kana, ta nakit lay kapagtakaan a didinyag na makauli ha pamaitaah na kanlan ampaghakit. ³ Hiyay Apo Jesus boy hilay mānubong na, hinumaka hila ha nagmamapantay. Ket nikno hila ihtew. ⁴ Kananyatew, madanon anay pihta lan Jujudio a anhabtan Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah.

⁵ Ha in-iwah nay pamilew nan Apo Jesus, nakit na hilay malabong a tataon anhumaley kana. Tinepet na yay Felipe, “Way-ihtew kitawo manaliw nin pamangan a ipakan kanlan hilatin tatao?” ⁶ Tinepet na yay Felipe ta-omen na yan bengat huboken, agya tanda nayna ye diyagen na.

⁷ Nakibat yay Felipe, “Ha kalabong lan hilatin tatao, Apo, ket agya waloy bowan a howildo nin magha katao, ket kulang po ateed a panaliw nin tinapay a ipakan kanla, agya titikandi hilan bengat.”

⁸ Ket hinabi na met Andres a magha kanlan mānubong na a katongno nan Pedro, ⁹ “Anti ya ihti ye maghay anak a laki. Main yan limay tinapay boy luway malanghit, noba way-omen yan mipatped ha kalabong lan tatao?”

¹⁰ Hinabi nan Apo Jesus, “Paiknoen yo hilan kaganaan.” Ket nikno hila met ye tatao, ta mailamon ihtew. Hiyay bilang lan lalaki, mangalimay libo. ¹¹ Haanin, hiyay Apo Jesus, kingwa na yay limay tinapay boy luway malanghit. Ket pinahalamatan naya kanan Apo Dih. Pangayadi, in-ibyay na kanlan mānubong na, ket impatped la kanlan tatao. Ket nangan hila.

¹² Ha nabhoy hilaynan kaganaan, hinabi nan Apo Jesus kanlan mānubong na, “Tiponen yoy tela lan tatao ta-omen homain mahayang.”

¹³ Kaya-bay tinipon lay tinapay a tela lan tatao. Ket nakapno hila po nin labinluwan belyag.

¹⁴ Pamakakit lan tatao kananyatin kapag-takaan a pagkakitan a dinyag nan Apo Jesus, hinabi la, “Ah, hiyabay anay podopita a anagaden tawon lumateng ihti ha babe-luta!”

¹⁵ Noba tanda nan Apo Jesus a piliten la yan pagpoon la. Kaya-bay inumalih yayna man kanlan tatao. Ket nambukod yan hinumaka ha nagmamapantay.

Hiyay Pangumodang nan Apo Jesus ha Babe Lanom

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Ha andumeglem ana, hilay mānubong nan Apo Jesus, dinumoong hilayna ha ambay dagatdagatan. ¹⁷ Maliteh ana ket ahe ya po

ye Apo Jesus. Kaya-bay nilumugan hilayna ha bangka. Ket nuna hilaynan lumipay palakew ha banwan Capernaum. ¹⁸ Ket legan anlumi-pay hila, kinumhaw ye angin boy niyumadet ye dawyon. ¹⁹ Ha manga anem anan kilomitodo ye kataang la, main hilan natamulaw a angkumodang ha babe lanom a anhumaley ha bangka la. Ket nalimowan hilan tubat, ta ahe la yan nabalayan a hiyabay ye Apo Jesus. ²⁰ Noba hinabi nan Apo Jesus kanla, “Adi kawo angkalimo, ta hiko yati.” ²¹ Kaya-bay pinalugan laya ha bangka la. Ket kapipikhaan, anti hilayna ha lakwen la.

Hiyay Panapul lan Tatao kanan Apo Jesus

²² Kabekahan, anti hila po ateed ha lipay nin dagatdagatan ye malabong a tataon pinakan nan Apo Jesus. Tanda lan tatao a mamagha yan bengat ye bangka a anti ihtew kananyatew a madeglem. Ket yabaytew a bangka ye niluganan lan mānubong na. Boy tanda la met a ahe la yan lamo ye Apo Jesus ha bangka la. ²³ Haanin, main nilumateng a kanayon a babangka a nangibat ha Tiberias a nilumanghad ha eteb nin lugal a namahalamatan nan Apo Jesus nin tinapay a kinan lan tatao. ²⁴ Ha naedepan lan malabong a tatao a ahe yayna ihtew ye Apo Jesus boy hilay mānubong na, ket nilumugan hilayna met kanlan hilatew a babangka, ta lumipay hilaynan palakew ha banwan Capernaum ta-omen laya tapulen ye Apo Jesus ihtew.

Hiyay Apo Jesus ye Pamangan a Ampamyay nin Bi-ay

²⁵ Haanin, ha niabot hilayna ha Capernaum, nakitan la yay Apo Jesus. Ket tinepet laya, “Maihtodo, nakano kan nakew ihti?”

²⁶ Nakibat yay Apo Jesus, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Antapulen yoko, ulin bengat ha tinapay a ingkabhooy yo, aliwan uli ha nakit yon kapagtakaan a pagkakitan a dinyag ko. ²⁷ Aliwan bengat pamangan a bumangeh ye pagbannogan yo, no aliwan hiyay pamangan a ampakaibyay nin bi-ay a homain anggaan boy ahe ambumangeh. Ta hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao ye makaibyay nin yatin pamangan. Ta makit yo ha kapagtakaan a andiyagen ko a hiyay Bapa kon Diah ye namyay kangko nin katulidan a mamyay nin bi-ay a homain anggaan.”

²⁸ Kaya-bay tinepet la yay Apo Jesus, “Hinya awod ye diyagen mi ta-omen mi madyag ye an-ipayag nan Apo Diah?”

²⁹ Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Hiyay an-ipayag nan Apo Diah, mamteg kawo kanan intubol na.”

³⁰ Nanepet hilayna man, “Hinyan kapagtakaan ye maipakit mo ta-omen kayi mamteg kammo? ³¹ Hilay nangaunan tutoa mi, ha anti hila ha wangwang, nangan hilan pamangan a ibat ha langit. Ta yati ye naihulat, ‘Hiyay Moises, binyanan na hilan pamangan a ibat ha langit.’ ”*

---

* **6:31** Exodo 16:4; Nehemias 9:15; Kakanta 78:24.

³² Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Aliwan hiyay Moises ye namyay nin pamangan a ibat ha langit kanlan nangaunan tutoa yo, no aliwan hiyay Bapa kon Dioh. Ket haanin, hiya met ateed ye ampamyay kanyo nin peteg a pamangan a ibat ha langit. ³³ Ta hiyay pamangan a anibyay nin Dioh, ket hiyay nangibat ha langit boy ampamyay nin bi-ay kanlan tatao ihti ha babe-luta.”

³⁴ Hinabi la kanan Apo Jesus, “Apo, lanang mo kayi man awod biyan nin pamangan a wanabay.”

³⁵ Hinabi na met Apo Jesus kanla, “Hiko ye pamangan a ampamyay bi-ay. Hilay anhumaley boy ampamteg kangko, ket ahe hilayna mabitlan o maplangan makanoman.”

³⁶ “Noba hinabi koyna kanyo hatew a agya nakit yoynay kapagtakaan a dinyag ko, ahe yoko po ateed ampamtegan. ³⁷ Hilay kaganaan a tataon impataya nan Bapa kon Dioh kangko, ket humaley hila kangko. Ket ayaman a humaley kangko, tanggapen koya. ³⁸ Ta nakew ako ihtin ibat ha langit ta-omen ko diyagen ye kalabayan nan nangitubol kangko, aliwan hiyay kalabayan ko. ³⁹ Ta hiyay kalabayan nan nangitubol kangko, ket ahe ko hila paolayan a mipaloke agya magha man kanlan tataon impataya na kangko, no aliwan bi-ayen ko hilan uman ha kalampuhan nin panaon. ⁴⁰ Ta hiyay kalabayan nan Bapa kon Dioh, hilay kaganaan a ampamalay boy ampamteg kangko a Anak na, ket mabyayan hilan bi-ay a

homain anggaan. Boy bi-ayen ko hilan uman ha kalampuhan nin panaon.”

⁴¹ Kaya-bay hilay Jujudio, naytatalabotob hila, ta hinabi nan Apo Jesus a hiyabay ye pamangan a nangibat ha langit. ⁴² Boy naytepet-tepet hila, a wanla, “Aliwa nayi a hiyabay ye Jesus a anak nan Jose? Katatanda tawo yay bapa na boy indo na. Taket ta anhabiye na a nangibat ya ha langit?”

⁴³ Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Itgen yoynay paytatalabotob yo. ⁴⁴ Homain taon mamteg kangko, no ahe na ihaley kangkon Bapa kon Dioh a nangitubol kangko. Ket hilay tataon mamteg kangko, bi-ayen ko hila ha kalampuhan nin panaon. ⁴⁵ Ta wanae ye inhulat lan popodopita, ‘Hilay kaganaan a tatao, adalan na hilan Apo Dioh.’[†] Kaya-bay ayaman a ampanlenge boy ampakaadal kanan Bapa kon Dioh, ket humaley ya kangko. ⁴⁶ Noba aliwan labay habiyen a main taon nakakit kanan Bapa ko, ta hikong bengat a nangibat kana ye nakakit kana.”

⁴⁷ “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Hiyay ampamteg kangko, mabyayan yan bi-ay a homain anggaan. ⁴⁸ Ta hiko ye pamangan a ampakaibyay bi-ay. ⁴⁹ Hilay nangaunan tutoa yo, ha anti hila ha wangwang, nangan hilan pamangan[‡] a in-ibyay nan Apo Dioh, noba hilan kaganaan, ket natey hila met ateed. ⁵⁰ Noba anti yayna ihti ye pamangan a nangibat ha langit. Ket ayaman a mangan nin yatin

---

[†] **6:45** Isaias 54:13. [‡] **6:49** *pamangan*. Yatin pamangan ye anhabtan manna.

pamangan, ket ahe yayna matey. ⁵¹ Hiko ye pamangan a nangibat ha langit a ampakaibay nin bi-ay. Ket hiyay laman ko ye pamangan a ibyay kon ikabi-ay lan tatao ha babe-luta. Ayaman a mangan nin laman ko, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan.”

⁵² Uli yatin hinabi nan Apo Jesus, hilay Jujudio, ket napaytepet-tepet hila, a wanla, “Wayomen na yan ipakan ye laman na kantawo?”

⁵³ Haanin, hiyay Apo Jesus, hinabi na, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko! No ahe yo kanen ye laman ko boy inomen ye daya ko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ahe kawo mabyayan nin bi-ay a homain anggaan.

⁵⁴ Ayaman a ampangan nin laman ko boy ampinom nin daya ko, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan boy bi-ayen koya ha kalampuhan nin panaon. ⁵⁵ Ta hiyay laman ko ye peteg a pamangan boy hiyay daya ko ye peteg a inomen. ⁵⁶ Ayaman a ampangan nin laman ko boy ampinom nin daya ko, ket mikakaanti ya kangko boy mikakaanti ko met kana. ⁵⁷ Hiyay Bapa kon Diah a nangitubol kangko, hiyabay ye ampangibatan nin bi-ay boy angkabi-ay ako uli kana. Wanabay met a ayaman a ampangan nin laman ko, mabi-ay ya met uli kangko. ⁵⁸ Hiko ye pamangan a nangibat ha langit. Noba yatin pamangan, aliwan omen ha pamangan a kinan lan nangau-nan tutoa yo hatew. Ta agya po man kinan la yatew, ket natey hilan teed. Noba ayaman a mangan nin laman ko, mabyayan yan bi-ay a homain anggaan.” ⁵⁹ Hilatin kaganaan ye in-

adal nan Apo Jesus ha pāytiponan lan Jujudio ha banwan Capernaum.

Hilay Hahabi a Ampakaibyay nin Bi-ay a Homain Anggaan

⁶⁰ Pamakange lan mānubong nan Apo Jesus ye hinabi na, wanae ye hinabi lan kalabongan kanla, “Maidap a tubat yain a an-iadal na. Aya lagi ye mananggap nin yain?”

⁶¹ Noba agya ahe la hinabi kanan Apo Jesus, ket tanda na a ampaytatalabotoban lay an-iadal na. Kaya-bay hinabi na kanla, “Nahingo kawo nayi ha hinabi ko kanyo a kanen yoy laman ko boy inomen yoy daya ko? ⁶² Lalo ana no makit yo kon ibat ha langit a in-Anak nin Tao a mag-udong ha ibatan ko. ⁶³ Hiyay Ihpitudon Dioh ye ampamyay nin bi-ay, aliwan tao. Ket hilay hahabi a in-adal ko kanyo, ibat ya ha Ihpitudon Dioh boy ampakaibyay yan bi-ay. ⁶⁴ Noba main nangaano kanyo ye ahe ampamteg kangko.” Hinabi nan Apo Jesus yatew kanla, ta paibat po ha una yan nangiadal, ket tanda nayna no aya hilay ahe ampamteg kana boy no ayay mangiopit kana. ⁶⁵ Hinabi na po Apo Jesus, “Yabay-in ye hangkan a hinabi koyna kanyo hatew po a homain taon humaley kangko no ahe na yan ipaluboh Bapa kon Dioh.”

⁶⁶ Paibat ana kananyatew, ket malabong hilaynay mānubong na ye nanlakwan kana boy ahe hilayna ampakilakew kana. ⁶⁷ Kaya-bay hiyay Apo Jesus, tinepet na hilay labinluwan mānubong na, “Hikawo nayi, lakwanan yoko met?”

⁶⁸ Nakibat yay Simon Pedro kana, “Apo, way-ih tew kayi po naya makew? Ket hiyay hahabi mon bengat ye ampakaibyay nin bi-ay a homain anggaan. ⁶⁹ Ampamteg kayi kammo boy tanda mi a hika ye pinili nan Apo Diah a intubol na.”

⁷⁰ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hiko ye namili kanyon labinluwa, kali? Noba hiyay magha kanyo, hakop na yan Satanas.”

⁷¹ Hiyay andektan nan Apo Jesus ket hiyay Judas a anak nan Simon Iscariote. Ta hiyay Judas, magha ya kanlan labinluwan mānubong na, noba hiya ye mangiopit lano kana.

7

Hiyay Ahe la Pamteg Kana nin Kakatongno nan Apo Jesus

¹ Pangayadi yatew, hiyay Apo Jesus, nilibot nay plobinhiyan Galilea. Ahe ya nakew ha plobinhiyan Judea, ta hilay mānguna a Jujudio ihtew, labay la yan pateyen. ² Haanin, madanon anay pihta lan Jujudio, a Pihtan Pangipaideng nin Hongab. ³ Ket hinabi lan kakatongno nan Apo Jesus kana, “Makew kayna ha plobinhiyan Judea ta-omen la makit nin kaganaan a mānubong mo ye kapagtakaan a andiyagen mo. ⁴ Ta homain taon ampangitayo nin andiyagen na no labay nay midangal. Kaya-bay no peteg a ampakadyag ka nin kapagtakaan, ipakit moyna ha kaganaan a tatao.” ⁵ Hinabi lan kakatongno nan Apo Jesus yatew, ta agya hilabay, ket ahe hila met ampamteg kana.

⁶ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Aliwa ko po panaon. Noba hikawo, ket agya hinyan odah, malyadi yon diyagen ye labay yo. ⁷ Hilay tatao ihti ha babe-luta a ahe ampanumbong kanan Apo Diah, ket ahe la kawo kahulog. Noba kahulog lako, ta an-ibagwa ko ye kalok-an la. ⁸ Hikawo tanay makipihta ha Jerusalem. Ahe ako po makew, ta aliwa ko po panaon.” ⁹ Ket pangahabi nan Apo Jesus yatew, nagbantak ya po ha plobinhiyan Galilea.

Hiyay Pangiadal nan Apo Jesus ha Pihta

¹⁰ Ha nakaalih hilaynay kakatongno nan Apo Jesus a makew makipihta, ket nakew ya met ateed makipihta a homain kanayon a nagtanda. ¹¹ Ket ha pihtaan, antapulen la yan mānguna a Jujudio ye Apo Jesus. “Way-ihtew ya lagi?” wanla.

¹² Ket hilay tatao met, ampay-oonanahan lay tungkol kanan Apo Jesus. Anhabiyen lan kanayon, “Manged yan tao,” noba anhabiyen la met nin kanayon, “Ahe, antalingowen na hilan bengat ye tatao.” ¹³ Noba ampaytotong-tongan la yan homain kanayon a ampakange ye tungkol kanan Apo Jesus, ta angkalimo hila kanlan mānguna lan Jujudio.

¹⁴ Ha ikaapat anan mangaamot nin pihta, hiyay Apo Jesus, nakew yan nangiadal ha mahlang nin Timplo. ¹⁵ Ket hilay mānguna lan Jujudio, nagtaka hilan tubat ha pangiadal nan Apo Jesus. Ket hinabi la, “Tubat ye tinanda na! Way-ihtew ibat ye tinanda na, ket ahe ya met nakapag-adal?”

¹⁶ Kaya-bay hinabi nan Apo Jesus kanla, “Aliwan hadili kon ihip ye an-iadal ko, no aliwan kanan nangitubol kangko. ¹⁷ No humbongen yoy kalabayan nin Dioh, matandaan yo a ibat ya kanan Apo Dioh a nangitubol kangko ye an-iadal ko, aliwan hadili ko. ¹⁸ Hiyay taon ampangiadal nin hadili nan ihip, ket labay nan bengat ye midangal. Noba hiyay taon ampakikwanan nay ikadangal nan nangitubol kana, ket mapatayaan ya boy ahe ya ampagtago. ¹⁹ Aliwa nayi a in-ibyay naynan Moises kanyo ye Bibilin? Noba ahe yon teed antupaden. Ta no antupaden yo hilayati, taket ta labay yo kon pateyen?”

²⁰ Hinabi lan tatao, “Hinelpa ka nin maloke a ihpidito! Aya met nayi ye ampanangka a mamatey kammo?”

²¹ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Naigat kawo hatew ha pamaitaah ko ha Mangaamot nin Pagpainawa. ²² Aliwa nayi a main yan in-ibyay a bilin kanyo ye Moises a tungkol ha pagpatuli? Hiyay kaptegan, ahe ya nangibat kanan Moises yatew, no aliwan kanlan nangaunan tutoa yo. Ket ulin yatew, antulien yoy aanak yo agya Mangaamot nin Pagpainawa. ²³ No tulien yo hilay aanak yo ta-omen yoya ahe malabag ye bilin a impahulat kanan Moises, taket man awod ta angkapoot kawo kangko uli ha pamaitaah ko nin mati-boen laman nin maghay tao ha Mangaamot nin Pagpainawa? ²⁴ Adi kawo ampanuhga makaulin bengat ha makit yo, no aliwan pak-abilewen yon manged ta-omen yo matandaan

ye kaptegan.”

Hiyay Tepet lan Tatao no hiyay Apo Jesus ye Cristo

²⁵ Ket haanin, hinabi lan nangaanon taga Jerusalem, “Aliwa nayi a hiyabay ye taon labay lan pateyen nin mānungkolan tawo? ²⁶ Noba bilewen yo! Ampangiadal ya ha kalabongan nin tatao. Ket hilay mānguna tawo, homain hila met angkahabi a laban kana. Ah! Maka namteg hilayna a hiyabay ye Cristo. ²⁷ Way-omen malyadi yain ket tanda tawo met ye nangibatan na? No lumateng yay Cristo, ket homain makatanda no way-ih tew ya mangibat.”

²⁸ Haanin, legan ampangiadal yay Apo Jesus ha mahlang nin Timplo, impakakhaw nan hinabi, “Peteg nayi a tanda yo ye nangibatan ko boy no aya ko? Hiyay kaptegan, aliwa kon hadilin kalabayan ye pamakew ko ihti. Hiyay Dioh a nangitubol kangko, peteg ya, noba ahe yoya katatanda. ²⁹ Noba katatanda koya, ta nangibat ako kana boy intubol nako kanyo.”

³⁰ Haanin, uli ha hinabi nan Apo Jesus, ket labay la yaynan dakpen nin mānguna a Jujudio. Noba ahe la nadyag, ta aliwa na po panaon. ³¹ Ket malabong hilay tataon namteg kana. Hinabi la, “Hiyabay ye Cristo, ta homain anan makadyag nin igit ha kapagtakaan a pagkakitan a dinyag na!”

Hiyay Pangitubol la kanlan Gogowaldiya a Mandakep kanan Apo Jesus

³² Pamakange lan Pappariseo ye ampay-unanahan lan tatao, hilay mānguna a papadi boy Pappariseo, ket intubol la hilay gowaldiya ha Timplo a mandakep kanan Apo Jesus.

³³ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Makandi tanan panaon a makalamo yoko, ket pangayadi, mag-udong akoyna kanan nangitubol kangko. ³⁴ Tapulen yoko, noba ahe yo koyna makitan, ta ahe kawo makalakew ha lakwen ko.”

³⁵ Haanin, hilay mānguna a Jujudio, ket naytepet-tepet hila, “Way-ihtew ya lagi makew? Ta anhabiyen na a ahe tawo yayna makit? Makew ya lagi ha lugal lan Griego a angkunaan lan Jujudion nangaitayak ta-omen na hila adalan ye Griego? ³⁶ Hinyay labay nan habiyen ha hinabi na, ‘Tapulen yoko, noba ahe yo koyna makitan?’ Boy anhabiyen na po, ‘Ahe kawo makalakew ha lakwen ko.’ Hinya lagi ye labay nan habiyen?”

Hiyay Lanom a Ampakaibyay Bi-ay

³⁷ Ha naabot ye huyot boy pinakamaalaga a mangaamot nin pihta, hiyay Apo Jesus, ket nideng ya boy impakakhaw nan hinabi, “Ayaman a angkaplangan, humaley ya kangko boy minom. ³⁸ Ta hinabi nin naihulat a Habi nin Dioh a ayaman a mamteg kangko, ‘Dumawoy ibat ha puho na ye lanom a ampakaibyay bi-ay a omen ha hubol.’ ” ³⁹ Hiyay andektan nan Apo Jesus a lanom a ampakaibyay bi-ay, ket hiyay Ihipiditon Dioh a madanon laynan matanggap nin ampamteg kana. Ta kananyatew a panaon, ket ahe na po in-ibyay Apo

Dioh ye Ihipdito na kanlan ampamteg. Ta hiyay Apo Jesus, ket ahe ya po nipatagay palakew ha langit.

Aliwan Padihoy Ihip lan tatao nin tungkol kanan Apo Jesus

⁴⁰ Pamakange lan tatao nin hinabi na, hinabi lan nangaano kanla, “Peteg a hiyabay ana ye Podopita a an-agaden tawo!”*

⁴¹ Hilay kanayon, hinabi la met, “Hiyabay ana ye Cristo!”

Noba hilay kanayon po, ket hinabi la, “Aliwan peteg yain, ta taga Galilea ya boy ahe malyadi a mangibat ha Galilea ye Cristo. ⁴² Ta hinabi nin naihulat a Habi nin Dioh a hiyay Cristo, mangibat ya ha lahi nan Poon David boy ianak ya ha Betlehem a badiyo nan Poon David.” ⁴³ Yabay-in ye hangkan no taket ta aliwan padiho ye ihip lan tatao tungkol kanan Apo Jesus. ⁴⁴ Main nangaano katao ihtew a malabay mandakep kanan Apo Jesus, noba homain nagngaya.

Hiyay Ahe la Pamteg nin Mānguna lan Jujudio

⁴⁵ Haanin, hilay gowaldiya ha Timplo a intubol lan mandakep kanan Apo Jesus, ket nagudong hilayna kanlan mānguna a papadi boy kanlan Papariseo. Ket tinepet la hila, “Taket ta ahe yoya inlakew ihti?”

⁴⁶ Nakibat hilay gowaldiya, “Haanin kayin bengat nakange nin omen ha paghabi nan yain a tao.”

---

* **7:40** Deuteronomio 18:15.

⁴⁷ Hinabi lan Pappariseo, “Agya hikawo nayi, natalingo nayna met? ⁴⁸ Main kawoyna nayi nakit a mānguna o kammin Pappariseo ye namteg kana? ⁴⁹ Homain! Hilay tataon homain bega tinanda tungkol ha Bibilin a impahulat kanan Moises ye ampamteg kanan Jesus. Kaya-bay paduhaan na hilan Apo Dioh.”

⁵⁰ Noba hiyay Nicodemo a maghan Pariseo a nakew nakitongtong kanan Apo Jesus hatew, hinabi na kanla, ⁵¹ “Aliwa nayi a labag ha Bibilin tawo a manuhga nin tao anggan ahe tawo ya po malitih ta-omen tawo matandaan no hinyay dinyag na.”

⁵² Hinabi la kanan Nicodemo, “Taket, taga Galilea ka nayi? No pag-adalan mon manged ye naihulat a Habi nin Dioh, matandaan mo a homain podopitan taga Galilea.”

⁵³ [Pangayadi, hiyay balang magha kanla, nuli ana.]

8

Hiyay Babayin Nadulanan a Ampakilaki

¹ [Hiyay Apo Jesus, nakew ya met ha Mapantay nin Oolibo. ² Kabekahan, ha mahanibhanib po, nag-udong yayna man ye Apo Jesus ha mahlang nin Timplo. Ha anti yayna ihtew, malabong a tatao ye hinumaley kana. Ket nikno yan nangiadal kanla. ³ Ket legan ampangiadal yay Apo Jesus, hilay mamaihtodo nin Bibilin boy hilay Pappariseo, inlakew laya kana ye maghay babayi a nadulanan a ampakilaki. Ket in-adap laya kanlan tatao. ⁴ Boy hinabi la kanan Apo Jesus, “Maihtodo, yatin babayi,

ket nadulanan yan ampakilaki. ⁵ Anti ha Bibilin a impahulat kanan Moises a ayaman a ampakilaki, ket tapon-taponen yan dapah anggaynan matey ya. Haanin awod, hinyay mahabi mo?" ⁶ Wanabay ye tepet la kana, ta labay la yan kaloten ha ihebat na ta-omen hila main pangidaloman kana. Noba hiyay Apo Jesus, niyumoko ya. Ket pinanulat nay tamudo na ha luta.

⁷ Ha pieel-el anay panepet la kana, hiyay Apo Jesus, nideng ya. Ket hinabi na kanla, "Ayaman kanyo ye homain kahalanan, hiyabay ye maunan manapon nin dapah kana." ⁸ Haanin, niyumoko yayna man ye Apo Jesus boy nanulat ha luta.

⁹ Pamakange la nin hinabi na, ket inoino hilan inumalih, nauna hilay mangatoa. Ket hiyay nabantak tana ihtew, hiyay Apo Jesus boy hiyay babayi. ¹⁰ Haanin, nideng yay Apo Jesus. Ket tinepet na yay babayi, "Way-ihtew hilayna? Homain nayi nagbantak a mamaduha kammo?"

¹¹ Nakibat yay babayi, "Homain, Apo."

Haanin, hinabi nan Apo Jesus kana, "Agya hiko met, ket ahe kata duhaen. Muli kayna. Noba paibat haanin, adi kayna manyag uman nin kahalanan."]

Hiyay Apo Jesus ye Tillag ha Babe-luta

¹² Hiyay Apo Jesus, naghabi yayna man kanlan tatao, "Hiko ye tillag ha babe-luta. Ayaman a ampanumbong kangko, ahe yayna ampagbi-ay ha kalitehan, no aliwan ampagbi-ay yayna ha kahnagan."

¹³ Haanin, hinabi lan Pappariseo kana, “Hikan bengat ye ampamapteg nin tungkol ha hadili mo. Ahe malyadi yain!”

¹⁴ Hinabi na met Apo Jesus kanla, “Agya hikoy ampamapteg nin hadili ko, peteg met ye anhabiyen ko. Ta tanda ko no way-ihtew ako ibat boy no way-ihtew ako palakew. Noba hikawo, ahe yo tanda no way-ihtew ako ibat boy no way-ihtew ako palakew. ¹⁵ Anuhgaan yoko makauli ha papadan bengat nin tao. Noba hiko, ahe ako ampanuhga ha agya ayaman. ¹⁶ Noba no manuhga ko, matoyng, ta aliwa kon bubukod ye manuhga, no aliwan lamo ko yay Bapa ko a nangitubol kangko. ¹⁷ Anti ha Bibilin a in-ibyay kanyo a no padiho ye anhabiyen nin luwan ampamapteg, ket pamtegan yo a peteg ye anhabiyen la. ¹⁸ Kaya-bay hukat yon pamtegan ye pamapteg ko tungkol ha hadili ko, ta aliwan hikon bengat ye ampamapteg nin tungkol ha hadili ko, no aliwan agya hiyay Bapa ko a nangitubol kangko.”

¹⁹ Haanin, tinepet la yay Apo Jesus, “Way-ihtew yay Bapa mo?”

Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Hiyay Bapa ko, ahe yoya katatanda boy ahe yoko met katatanda. Ta no katatanda yo koyna dayi, katatanda yo yayna met ye Bapa ko.”

²⁰ Hinabi nan Apo Jesus yati legan ampangiadal ya ha haley nin pangitukoyan pilak ha mahlang nin Timplo. Noba homain nandakep kanan Apo Jesus, ta aliwa na po panaon.

Hiyay Ahe Makalakew ha Lakwen nan Apo Jesus

²¹ Haanin, hinabi nayna man Apo Jesus kanlan mānguna a Jujudio, “Umalih ako. Ket tapulen yoko. Noba matey kawo met lanon ahe napatawad ye kakahalanan yo. Boy ahe kawo makalakew ha lakwen ko.”

²² Haanin, naytepet-tepet hilay Jujudio, “Magpakamatey yayna laweh? Taket lagi, ta hinabi na a ahe kitawo makalakew ha lakwen na?”

²³ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hikawo ket taga ihti ha aypa. Noba hiko, taga ihtew ha tagay. Hikawoy taga babe-luta. Noba hiko, aliwan taga babe-luta. ²⁴ Hinabi kon matey kawo lanon ahe napatawad ye kakahalanan yo. Ta no ahe yo pamtegan a hiko ye Cristo, ket matey kawo lanon ahe napatawad ye kakahalanan yo.”

²⁵ Tinepet laya, “Taket, aya ka nayi?”

Nakibat yayna man ye Apo Jesus kanla, “Hinabi koyna kanyo hatew po. ²⁶ Malabong ye mahabi ko laban kanyo. Noba hiyay anhabiyen kon bengat kanlan tatao ha babe-luta, ket hiyay impahabi nan mapatayaan a nangitubol kangko.”

²⁷ Noba ahe la po ateed natalohan nin tatao a tungkol kanan Bapa na a Dioh ye andektan na.

²⁸ Kaya-bay hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, no maitagay* yo koyna, matandaan yoyna a hiko ye Cristo. Boy matandaan yo met a hilay kaganaan a

---

* **8:28** *maitagay*: hiyay labay habiyen ket maipako ha kodoh.

andiyagen boy anhabiyen ko, ket hiyay in-adal nan Bapa kon Dioh kangko. ²⁹ Ket hiyay nangitubol kangko, lanang ko yan lamo. Ahe nako anlakwanan, ta lanang kon andiyagen ye ampakapaaliket kana.” ³⁰ Pamakange lan tatao ye hinabi nan Apo Jesus, malabong ye namteg kana.

Hiyay Kaptegan ye Mamalihway ha Tao

³¹ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanlan Jujudion namteg kana, “No pahulong yon hambongen ye in-adal ko, ket peteg kawon mānubong ko. ³² Matandaan yoy kaptegan. Ket hiyay kaptegan ye mamalihway kanyo.”

³³ Nakibat hila kanan Apo Jesus, “Lalahi na kayin Abraham boy nakakanoman, ket ahe kayin napaipoh nin agya ayaman. Taket ta hinabi mon lumihway kayi lano?”

³⁴ Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Pakalengen yon manged ye habiyen ko. Ayaman a ampagkahalanan, ket ipoh yan kahalanan.

³⁵ Hiyay ipoh, ahe yan kabilang ha pamilya. Noba hiyay anak, kabilang ya makanoman.

³⁶ Kaya-bay no hiyay Anak nin Dioh ye namalihway kanyo, ket peteg a malihway kawoyna.

³⁷ Tanda ko a lalahi na kawon Abraham. Noba agya wanabay man, labay yo kon pateyen, ta ahe yo labay tanggapen ye an-iadal ko.

³⁸ Anhabiyen koy nakit ko kanan Bapa ko. Noba hikawo, andiyagen yoy nange yo kanan bapa yo.”

³⁹ Nakibat hila, “Hiyay Abraham ye bapa mi.”

Hinabi nan Apo Jesus, “No peteg a hiyay Abraham ye bapa yo, ket andiyagen yo met dayi ye manganged a didinyag na. ⁴⁰ Noba hikawo, labay yo kon pateyen. Ket anhabiyen kon bengat ye kaptegan a nange ko kanan Apo Dioh. Aliwan wanabay ye dinyag nan Abraham. ⁴¹ Hikawo, andiyagen yoy omen ha andiyagen nan bapa yo.”

Nakibat hila kanan Apo Jesus, “Aliwa kayin anak ha ilwah! Mamaghay bapa mi, hiyay Apo Dioh.”

⁴² Hinabi nayna man Apo Jesus kanla, “No peteg a hiyay Apo Dioh ye Bapa yo, ket andoen yoko dayi, ta nangibat ako kana. Ahe ako nakew ihti ha babe-luta ha hadili kon kalabayan, no aliwan intubol na kon Dioh. ⁴³ Ahe yo angkatalohan ye anhabiyen ko, ta ahe yo labay tanggapen. ⁴⁴ Hiyay Satanas ye bapa yo, ta hiyay labay na ye andiyagen yo. Paibat ana hatew, hiyay Satanas, māmately yayna nin tao boy ahe na labay ye kaptegan, ta homain bega kanay kaptegan. Ugali nayna ye manago, ta hiya ye bapa nin kaganaan a katagowan. ⁴⁵ Noba agya pihahabi ko kanyoy kaptegan, ahe yo kon teed ampamtegan. ⁴⁶ Haanin, homain kanyoy makapipapteg a nagkahalanan ako. Taket awod ta ahe yoko ampamtegan agya kaptegan ana ye anhabiyen ko kanyo? ⁴⁷ Ayaman a anak nin Dioh, anleng-en nay anhabiyen nin Dioh. Kaya-bay ahe yoya anleng-en, ta aliwa kawon anak nin Dioh.”

Hiyay Apo Jesus boy hiyay Abraham

⁴⁸ Haanin, hilay mānguna lan Jujudio, hinabi la kanan Apo Jesus, “Ah! Petegbay a Samaritano ka boy hinelpa kan maloke a ihpidito.”

⁴⁹ Nakibat yay Apo Jesus, “Ahe ako hinelpa nin maloke a ihpidito, no aliwan ampangan ko yay Bapa ko. Noba hikawo, ahe yoko andangalen. ⁵⁰ Ahe ko ampakikwanan a midangal ako, noba hiyay Bapa ko, ampakikwanan na a midangal ako boy hiyabay ye mānuhga. ⁵¹ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Ayaman a ampanumbong nin an-iadal ko, ket ahe yayna matey makanoman.”

⁵² Hinabi lan Jujudio, “Haanin, napaptega mina a hinelpa kan maloke a ihpidito. Ta hiyay Abraham boy hilay popodopita, natey hilayna. Noba anhabiyen mo a ayaman a ampanumbong nin an-iadal mo, ket ahe yayna matey. ⁵³ Maiigita ka po nayi dinan nan bapa min Abraham? Ta hiya boy hilay popodopita, ket natey hilayna. Hinyay ampibaan mo ha hadili mo?”

⁵⁴ Nakibat yay Apo Jesus, “No an-idangal koy hadili ko, homain yan hilbi. Noba hiyay Bapa kon Dioh a anhabiyen yon Dioh yo, hiyabay ye ampamadangal kangko. ⁵⁵ Ahe yoya katatanda, noba katatanda koya. No habiyen kon ahe koya katatanda, ket matago akoy na met a omen kanyo. Noba katatanda ko yan peteg boy anhubongen ko ye anhabiyen na. ⁵⁶ Hiyay bapa yon Abraham, naaliket ya a makit nay kapanaonan ko. Ket nakit naya. Kaya-bay angkaaliket yan tubat.”

⁵⁷ Hinabi lan mānguna a Jujudio, “Homain ka po limampo a taon. Taket ta anhabiyen mon nakit mo yaynay Abraham?”

⁵⁸ Nakibat yay Apo Jesus, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Bayo ya po in-anak ye Abraham, Hiko Bayna.”† ⁵⁹ Ulin yatew a hinabi na, hilay mānguna a Jujudio, namulot hilan dadapah a panapon la kana. Noba hiyay Apo Jesus, intayo nay hadili na. Ket inumalih yayna ha Timplo.

9

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus ha Lakin Kapkap

¹ Legan angkumodang yay Apo Jesus, main yan nakit a maghay lakin kapkap yaynan in-anak. ² Ket tinepet la yan mānubong na, “Maihtodo, taket ta kapkap yan in-anak yain a tao? Aya lagi ye nagkahalanan, hilay tutoa na o hiyabay?”

³ Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Kapkap yaynan in-anak, aliwan ulita nagkahalanan ya o hilay tutoa na. Wanabay ye nalyadi ta-omen makit kana ye kapalyadiyan nin Dioh.

⁴ Legan mahnag po, katapulan awod a diyagen tawoynay an-ipadyag nan nangitubol kangko. Ta no madeplem ana, ahe tawoyna madyag. ⁵ Legan anti ko ihti ha babe-luta, hiko ye tillag lan tatao.”

⁶ Pangahabi na yatew Apo Jesus, nanluda ya ha luta. Ket nanyag yan pita haka na in-aploh

---

† **8:58** *Hiko Bayna* ket maghay ngalan nin Dioh ha Exodo 3:14.

ha mata nan kapkap. ⁷ Pangayadi, hinabi na kana, “Kokaynan mag-olameh ha pamalyoan a anhabtan Siloe.” Hiyay labay habiyen nin Siloe, “Intubol.” Kaya-bay nakew yaynan mag-olameh. Ha nag-udong ya, ampakakit yayna.

⁸ Hilay kakaaluba na boy hilay kanayon a tataon nakakit kana ha ampakilimoh ya po, ket naytepet-tepet hila, “Yo! Aliwa nayi a yabay-in yay taon pamipikno a ampakilimoh hatew?”

⁹ Hinabi la met kanayon, “Hiyabay ana.”

Hilay kanayon met, hinabi la, “Aliwan hiya, kalupa na yan bengat.”

Noba hinabi nan laki, “Hikobayna yatew!”

¹⁰ Kaya-bay tinepet laya, “Way-omen kaynan ampakakit?”

¹¹ Nakibat yay laki, “Main maghay tao a nanggalan Jesus. Nanyag yan pita haka na in-aploh ha mata ko boy hinabi na kangko, ‘Kokaynan mag-olameh ha Siloe.’ Kaya-bay nakew akon nag-olameh ihtew. Pangayadi, ampakakit akoyna.”

¹² “Way-ihtew yayna nayi haanin?” wanla.

“Yo! Tawan ket,” wanan laki.

Hiyay Panepet lan Papariseo no Way-Omen yan Nitaah

¹³ Pangayadi, hiyay pinaitaah a kapkap, in-lakew laya kanlan Papariseo. ¹⁴ Mangaamot nin Pagpainawa kananyatew ha nanyag yay Apo Jesus nin pita boy ha pinaitaah na yay kapkap. ¹⁵ Haanin, tinepet laya met nin Papariseo, “Way-omen kaynan ampakakit?”

Nakibat ya kanla, “In-aploh nay pita ha mata ko boy pinaolameh. Pangayadi, ampakakit akoyna.”

¹⁶ Ket hinabi lan nangaanon Papariseo, “Yatew a tao, ahe ya nangibat kanan Apo Dioh, ta ahe naya anhumbongen ye bilin tungkol ha Mangaamot nin Pagpainawa.”

Noba hinabi lan kanayon, “Way-omen yan makadyag nin wanabay a kapagtakaan ye taon māgkahalanan?” Ket ahe hila na-paykakahundo, ta aliwan padipadiho ye ihip la tungkol kanan Apo Jesus.

¹⁷ Haanin, hilay Papariseo, tinepet la yayna man ye kapkap hatew, “Hinyay mahabi mo tungkol kanan namaitaah kammo?”

Nakibat ya kanla, “Magha yan podopita.”

¹⁸ Noba hilay mānguna a Jujudio, ahe la ampamtegan a kapkap ya hatew. Kaya-bay impadakit la hilay tutoa na. ¹⁹ Ket tinepet la hila, “Anak yoya nayi yati? Kapkap yayna nayi ha in-anak yoya? No kapkap yan peteg, way-omen yaynan ampakakakit haanin?”

²⁰ Nakibat hilay tutoa na, “Tanda mi a anak miya boy kapkap yan in-anak. ²¹ Noba ahe mi tanda no way-omen yaynan ampakakit haanin boy no ayay namaitaah kana. Kaya-bay hiyaynan bengat ye tepeten yo. Tanda nayna ye makibat ha tetepet yo, ta naidadan yayna met.” ²² Wanabay ye hinabi lan tutoa na, ta angkalimo hila kanlan mānguna lan Jujudio, ta napaykahundoan layna a ikahwil la ha pāytiponan lan Jujudio ye ayaman a

ampaghabin hiyay Jesus ye Cristo. ²³ Kaya-bay hinabi lan tutoa na, “Hiyaynan bengat ye tepeten yo, ta naidadan yayna met.”

²⁴ Kaya-bay impadakit la yayna man ye lakin kapkap hatew. Ket hinabi la kana, “Ipangako mo ha adapan nan Apo Dioh a maghabi kan kaptegan. Tanda mi a māgkahalanan ya yatew a tao.”

²⁵ Nakibat ya kanla, “Ahe ko tanda no māgkahalanan ya o ahe. Hiyay tanda kon bengat, kapkap ako hatew, noba haanin, ampakakit akoyna.”

²⁶ “Hinyay dinyag na kammo?” wanla. “Way-omen naka pinaitaah?”

²⁷ Nakibat ya kanla, “Hinabi koyna kanyo, noba ahe yoko met ampamtegan. Taket ta labay yoyna man a mange? Labay yo met nayi ye mag-ilyadin mānumbong na?”

²⁸ Haanin, inumih laya, “Hika pa ye mānumbong na. Noba hikayi, mānumbong nan Moises. ²⁹ Tanda mi a naghabi yay Apo Dioh kanan Moises. Noba yatew a tao, ahe mi tanda no way-ihtew ya ibat.”

³⁰ Nakibat yay laki, “Yabay-inbay ye ampakapagtaka. Ahe yo tanda no way-ihtew ya nangibat, noba pinaitaah na ye mata ko! ³¹ Tanda tawo a hilay tataon māgkahalanan, ahe na hila anleng-en nin Dioh. Noba anleng-en na hilay tataon ampanggalang kana boy ampanyag nin kalabayan na. ³² Agya nakanoman, homain kitawo po natandaan a taon namaitaah nin kapkap anan in-anak. ³³ Ket yatew a tao, no

ahe ya nangibat kanan Apo Dioh, ahe na dayi nadyag yatin kapagtakaan.”

³⁴ Ket hinabi lan māngunan Jujudio kana, “Hika a in-anak boy nilumake a māgkaha-lanan! Hikayi po nayi ye adalan mo?” Ket intaboy la yan pinaalih ha pāytiponan lan Jujudio.

Hiyay Pamteg nan Kapkap

³⁵ Haanin, nabalitaan nan Apo Jesus ye nalyadi kanan lakin kapkap hatew. Ket tinapul naya. Ha nakitan na yayna, tinepet naya, “Ampamteg ka nayi kanan ibat ha langit a in-Anak nin Tao?”

³⁶ Nakibat yay laki, “Ayatew a tao, Apo? Habiyen mo man kangko ta-omen ako mamteg kana.”

³⁷ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Nakit mo yayna. Ket ampagkatongtong moya haanin!”

³⁸ “Awo Apo! Ampamteg ako kammo,” wanan laki. Ket nanalimukod yan nanggalang kanan Apo Jesus.

³⁹ Hinabi na po Apo Jesus, “Nakew ako ihti ha babe-luta a mangipatanda nin peteg a kahahaad nin tao ha pamilew nan Apo Dioh. Hilay ampamalay a kapkap hila, ket makakit hilayna. Hilay ampaghabin ampakakit hila, ket mag-ilyadi hilan kapkap.”

⁴⁰ Ket hilay nangaanon Papariseo a anti ihtew a nakange nin hinabi nan Apo Jesus, hinabi la kana, “Anhabiyen mo nayi a kapkap kayi met?”

⁴¹ Nakibat yay Apo Jesus, “No ambalayen yo a kapkap kawo ha kaptegan, homain kawo

dayin kahalanan. Noba ulita anhabiyen yon ampakakit kawo, mikakaanti ya po ye kahalanan kanyo.”

10

Hiyay Manged a Māgpahtol

¹ Haanin, hinabi nan Apo Jesus makauli ha pangilalayi, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Ayaman a lumoob ha kulongan nin tupa a ahe magdān ha ilwangan, no aliwan manik ha alad, ket tulihan ya boy manakaw.

² Noba hiyay magdān ha ilwangan, ket hiyabay ye māgpahtol nin tupa. ³ Ket hiyay māgbantay nin ilwangan, ilukatan naya. Hiyay māgpahtol, angkabihngaan la yan tutupa na. Anhabtan nay ngangalan nin tutupa na, ket lumwah hilan manumbong kana. ⁴ Ket no nailwah na hilayna ha kulongan, angkauna ya kanla. Ket manumbong hila met kana, ta angkabihngaan laya. ⁵ Ahe hila manumbong ha kanayon, no aliwan payewan laya, ta lumbo ye bihnga na.”

⁶ Noba ahe la natalohan nin tatao ye labay habiyen nin pangilalayi nan Apo Jesus.

Hiyay Apo Jesus ye Manged a Māgpahtol

⁷ Kaya-bay naghabi yayna man ye Apo Jesus kanla, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Hiko ye ilwangan a panhelpan palakew kanan Apo Dioh a omen ha ilwangan a anhelpan nin tupa paloob ha kulongan. ⁸ Hilay kaganaan a nauna kangko a ampagkonwadin māngalingay yo, ket tulihan boy mānakaw.

Noba hilay tutupa ko, ahe hila nanlengen kanla. ⁹ Hiko ye ilwangan a panhelpan palakew kanan Apo Dioh. Ayaman a magdān kangko, ket miligtah ya. Ba-mo yan tupan lumwah lumoob ha kulongan boy makatapul yan pamangan na. ¹⁰ Hiyay mānakaw, makew yan manakaw, mamatey boy mandama. Noba hiko, nakew ako ihti ha babe-luta ta-omen hila magkamain nin genap a bi-ay ye tatao.”

¹¹ “Hiko ye manged a māgpahtol. Hiyay manged a māgpahtol, nakahadya yan matey ha ikanged lan tutupa na. ¹² Hiyay an-upaan a māgpahtol, no makakit yan ahontawon a anlumateng, payewan na hilay tutupa, ulita aliwa na hilan konin. Kaya-bay duklohen nan ahontawon ye tutupa. Ket mapayngingihyay hila. ¹³ Payewan na hilay tutupa, ta an-upaan yan bengat boy homain yan pangimahakit ha tutupa.”

¹⁴⁻¹⁵ “Hiko yay manged a māgpahtol. No way-omen na kon katatanda Bapa ko boy no way-omen koya met katatanda, wanabay ko hila met katatanda ye tutupa ko boy katatanda lako met. Ket nakahadya akon matey ha ikanged la. ¹⁶ Main ako po tutupa a ahe po nailoob ha pangikulongan ko. Katapulan ko hila met a iloob. Angkabihngaan lako, ket iloob ko hila met ta-omen hila maymamagha boy mamaghay na ye māgpahtol la.”

¹⁷ “An-adoen na kon Bapa, ulita nakahadya akon matey uli kanla ta-omen ako mabi-ay uman. ¹⁸ Homain makakwa kangkon bi-ay ko, no aliwan luboh ha nakem kon an-ibyay. Main

akon kapalyadiyan a mangibyay nin bi-ay ko boy mangudong uman, ta yati ye imbilin na kangkon Bapa ko.”

¹⁹ Ha wanabay a hinabi nan Apo Jesus, hilay Jujudio, ahe hila napaykakahundo.

²⁰ Malabong kanla ye ampaghabi nin wanae, “Hi, hinelpa yan maloke a ihpidito boy angkaengew ya! Taket ta ampanlenge kawo kana?”

²¹ Noba hinabi la met kanayon, “Hiyay taon hinelpa nin maloke a ihpidito, aliwan wanabay ye anhabiyen na. No peteg a hinelpa yan maloke a ihpidito, taket awod ta ampakap-itaah yan kapkap?”

Hiyay Pangikahwil la kanan Apo Jesus

²² Haanin, ha banwan Jerusalem, anhayaghagan lan Jujudio ye Pihtan Pangudong nin Timplo. Panaon nin lay-ep kananyatew.

²³ Ket hiyay Apo Jesus, anti ya met ihtew. Legan angkumodang ya ha maghay pahen nin Timplo a anhabtan balkon nan Solomon,

²⁴ pinaydopongan la yan Jujudio haka laya tinepet, “Makano mo po habiyen kammi no aya ka? No peteg a hika ye Cristo, habiyen moyna kammi.”

²⁵ Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Hinabi koyna kanyo, noba ahe yoko met ampamtegan. Hilay kapagtakaan a dinyag ko ha ngalan nan Bapa kon Dioh, ket yabaytew yaynay ampampteg no aya ko. ²⁶ Noba ahe yoko ampamtegan, ta aliwa katawon tutupa.

²⁷ Hilay tutupa ko, ket angkabihngaan lako. Katatanda ko hila boy ampanumbong hila

kangko. ²⁸ Biyan ko hilan bi-ay a homain anggaan. Ket ahe hila bega mipalakew ha kapaduhaan a homain anggaan. Anti hilayna kangko, ket homain anan makahamham kanla kangko. ²⁹ In-ibyay na hilayna kangkon Bapa ko a pinakamakapalyadiyan. Ket homain ana met makahamham kanla kana. ³⁰ Hiko boy hiyay Bapa ko, mamagha kayi.”

³¹ Haanin, hilay Jujudio, namulot hilayna man nin dadapah a panapon la kanan Apo Jesus. ³² Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Impakit ko kanyo ye malabong a manganged a didiyag a impadyag nan Bapa ko. Hinya kanlan hilatew ye panaponan yo kangko?”

³³ Hinabi lan Jujudio, “Aliwan uli ha manganged a didinyag mo ye panaponan mi kammo, no aliwan hiyay pamahalumbang mo kanan Apo Dioh, ta an-ipadiho moy hadili mo kanan Apo Dioh. Ket tao kan bengat.”

³⁴ Nakibat yay Apo Jesus, “Aliwa nayi a anti ha Bibilin a in-ibyay kanyo a hinabi nan Apo Dioh a didioh kawo.* ³⁵ Tanda tawo a ahe malyadin diyagen a homain hilbi ye naihulat a Habi nin Dioh. Boy tanda yoyna met a hilay nangaunan tutoa yo a namyayan nan habi na, ket hinabtan na hilan didioh. ³⁶ Taket awod ta anhabiyen yon kapahalumbangan ye hinabi kon, ‘Hiko ye Anak nin Dioh’? Ket hikoy pinili nan Bapa boy intubol na ihti ha babe-luta. ³⁷ No ahe ko andiyagen ye an-ipadyag nan Bapa ko, adi yoko ampamtegan. ³⁸ Noba

---

* **10:34** Kakanta 82:6.

andiyagen ko hila met ye an-ipadyag na. Kaya-bay agya ahe yoko ampamtegan, pamtegan yo dayi ye kapagtakaan a pagkakitan a dinyag ko ta-omen yo matandaan boy matalohan a anti ya kangko ye Bapa ko boy anti ko met kana.”

³⁹ Pamakange lan Jujudio yatew, dakpen la yayna dayi ye Apo Jesus, noba tinakahan na hila.

⁴⁰ Haanin, hiyay Apo Jesus, nakew yan uman ha lipay kabatowan nin Jordan, ha mahaley nin pinamawtihmowan nan Juan hatew. Ket kinumonin ya ihtew nin nangaanon dominggo.

⁴¹ Ket malabong a tatao ye nakew kana. Hinabi la, “Hiyay Juan, ahe ya nanyag nin kapagtakaan a pagkakitan, noba pawa peteg ye hinabi na tungkol kananyatin tao.” ⁴² Ket malabong a tatao ihtew ye namteg kanan Apo Jesus.

11

Hiyay Pagkamatey nan Lazaro

¹ Main maghay laki a nagngalan Lazaro a angkumonin ha badiyon Betania, lamo na hilay kakatongno na a hiyay Maria boy Marta.

² Hiyay Maria ye maniih lano nin pabango ha bitih nan Apo Jesus haka na ponahan nin labok na. Ket haanin, hiyay Lazaro, ampaghakit ya.

³ Kaya-bay hilay kakatongno na, nangitubol hilan mangihabi kanan Apo Jesus nin wanae, “Apo, hiyay an-adoen mon gayyem, ket ampaghakit yan mabyat.”

⁴ Pamakange nan Apo Jesus yatew, hinabi na, “Ahe na ikamatey nin Lazaro ye hakit na.

Naghakit ya ta-omen ya midangal ye Dioh boy midangal ya met ye Anak nin Dioh.”

⁵ An-adoen na hilan Apo Jesus ye mikakatongnon Marta, Maria, boy Lazaro. ⁶ Noba agya natandaan nayna a ampaghakit yay Lazaro, ket namalabah ya po nin luway mangamot ha angkunaan na.

⁷ Pangayadi, hinabi nan Apo Jesus kanlan mānubong na, “Mag-udong kitawoyna ha plobinhiyan Judea.”

⁸ Noba hinabi la met kana, “Maihtodo, hilay Jujudio ihtew, nakanon bengat a labay la kan taponen nin dapah. Haanin, mag-udong kayna man ihtew?”

⁹ Nakibat yay Apo Jesus, “Ha maghay mangaamot, main labinluwan odah a mahnag. Hilay tataon angkumodang no kaamotan, ahe hila mitubkok, ta mahnag ye babe-luta. ¹⁰ Noba hilay angkumodang no madeglem, mitubkok hila, ta maliteh ana.”

¹¹ Pangayadi, hinabi na po Apo Jesus, “Hiyay Lazaro a gayyem tawo, angkatuloy ya. Noba haanin, lakwen ko yan pokawen.”

¹² Hinabi lan mānubong na, “Apo, no angkatuloy yan bengat, umnged ya lano!”

¹³ Nabaan la a angkatuloy yan bengat ye Lazaro. Noba hiyay labay nan habiyen Apo Jesus, ket natey yayna.

¹⁴ Kaya-bay impatunong nan Apo Jesus kanla, “Hiyay Lazaro, ket natey yayna.

¹⁵ Noba ha ikanged yo, ingkaaliket kon ahe ako ihtew, ta makauli ha diyagen ko kana, lalalo

kawoynan mamteg kangko. Higi, tawoyna, ta lakwen tawo ya.”

¹⁶ Hiyay Tomas a anhabtan Kambal, hinabi na kanlan kalalamoan na a mānubong, “Makilakew kitawo kana agya midaman kitawon matey.”

Hiyay Apo Jesus ye Pagkabi-ay Uman

¹⁷ Ha nilumateng yaynay Apo Jesus ha badiyon Betania, natandaan na a kinapatan yaynay Lazaro a nailbeng. ¹⁸ Hiyay badiyon Betania, tatloy kilomitodoy kataang na ha banwan Jerusalem. ¹⁹ Ket malabong hilay Jujudio a ibat ha Jerusalem ye nakew manliwaliwa kanlan Marta boy Maria ha pagkamatey nan katongno la.

²⁰ Ha nabalitaan nan Marta a anlumateng yay Apo Jesus, hinagana naya. Noba hiyay Maria, nagbantak ya ha baey la.

²¹ Haanin, hinabi nan Marta kanan Apo Jesus, “Apo, hiyay katongno ko, ahe ya dayi natey no anti ka ihti. ²² Noba tanda ko a agya haanin, ibyay na kammon Apo Diah ye hinyaman a awoken mo kana.”

²³ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Hiyay katongno mo, mabi-ay yan uman.”

²⁴ Nakibat yay Marta, “Awo! Tanda ko, Apo a bi-ayen na yan uman Apo Diah lano ha bi-ayen na hilaynay nangamatey ha kalampuhan nin panaon.”

²⁵ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Hikoy ampamyay bi-ay boy ampami-ay uman kanlan nangamatey. Ayaman a ampamteg

kangko, agya po matey ya, ket mabi-ay yan uman. ²⁶ Boy ayaman a angkabi-ay a ampamteg kangko, agya matey ya, mabi-ay yan makanoman. Ampamtegan mo nayi ye hinabi ko?”

²⁷ Nakibat yay Marta, “Awo, Apo. Ampamtegan ko a hika ye Cristo a Anak nin Dioh a angaden min lumateng ihti ha babe-luta.”

Hiyay Panumangih nan Apo Jesus

²⁸ Pangahabi nan Marta yatew, nag-udong yayna ha baey la. Ket hinaleyan na yay Maria a katongno na boy in-onanah na kana, “Hiyay Maihtodo, mahaley yayna ihti. Ket anipahagyat naka.” ²⁹ Pamakange nan Maria, tampol yan nideng. Ket nanandali yaynan nakew kanan Apo Jesus. ³⁰ Hiyay Apo Jesus, ahe ya po niabot ha Betania, ta anti ya po ihtew ha pinanaganaan nan Marta kana. ³¹ Hilay Jujudion ampanliwa-liwa kanlan mikatongno, ha nakit la yan tampol nideng ye Maria boy nanandali yan inumalih, hinumbong laya, ta nabaan la yan makew tumangih ha nangilbengan kanan Lazaro.

³² Ha niabot yay Maria kanan Apo Jesus, nanalimukod ya ha adapan na boy hinabi na, “Apo, no anti kan bengat dayi ihti, ket ahe ya dayin natey ye katongno ko.”

³³ Ha nakit nan Apo Jesus a antumangih yay Maria boy hilay Jujudion hinumbong kana, ket napoot ya boy nalele ya. ³⁴ Haanin, tinepet na hilan Apo Jesus, “Way-ihtew yoya in-ilbeng?”

Nakibat hila kana, “Apo, makilakew ka kammi ta-omen moya makit.”

³⁵ Ket tinumangih yay Apo Jesus.

³⁶ Haanin, hinabi lan Jujudio a anti ha haley na, “Bilewen yo. Petegbay a ampakaadoen naya.”

³⁷ Noba hinabi lan kanayon, “Namaitaah yan kapkap. Taket ta pinaolayan na yan natey ye Lazaro?”

Hiyay Pami-ay nan Uman Apo Jesus kanan Lazaro

³⁸ Napoot yayna man ye Apo Jesus. Kaya-bay nakew ya ha nangilbengan kanan Lazaro. Inyukib ye nangilbengan kana a nileneban nin mayadet a dapah. ³⁹ Panlumatang la ihtew, hinabi nan Apo Jesus, “Alihen yoy dapah.”

Noba hinabi nan Marta a katongno nan natey, “Mabata yayna Apo, ta kinapatan yayna.”

⁴⁰ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Aliwa nayi a hinabi koyna kammo a no mamteg ka, makit moy kapalyadiyan nin Dioh?”

⁴¹ Kaya-bay inalih lay dapah a pinanleneb. Tinumangal yay Apo Jesus. Ket hinabi na, “Bapa ko, ampahalamat ako kammo, ta lingnge moko. ⁴² Tanda ko a lanang mo kon anleng-en, noba anhabiyen ko yati kammo ha ikanged lan tataon ampideng ihti ta-omen hila mamteg a hika ye nangitubol kangko.”

⁴³ Pangahabi na yatew, nangha ya, “Lazaro, lumwah kayna!” ⁴⁴ Ket hiyay Lazaro, nilumwah ya a nabelbelan nin tapih a pangilbeng ye gagamet na boy bibitih na boy

natugpawan nin tapih ye lupa na. Hinabi nan Apo Jesus, “Alihen yoynay tapih a nakabelbel kana ta-omen yayna malihway a kumodang.”

Hiyay Tangka kanan Apo Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Haanin, ha nakit lan Jujudion kalamo nan Maria ye dinyag nan Apo Jesus, malabong kanla ye namteg kana. ⁴⁶ Noba hilay kanayon kanla, nakew hila kanlan Papariseo. Ket hinabi lay dinyag nan Apo Jesus. ⁴⁷ Kaya-bay hilay mānguna a papadi boy Papariseo, im-padakit la hilay tutoan Jujudion mānungkolan ha Panuhgaan lan Jujudio. Hinabi la, “Hinyay diyagen tawo? Malabong anay didinyag nan kapagtakaan yatew a tao. ⁴⁸ No paolayan tawo ya, mamteg hilaynay kaganaan a tatao a hiyabay ye Cristo. Ket diyagen la yan pagpoon tawo. Ket no wanabay ye malyadi, lakwen la kitawon huhundalon Romano ta-omen la damaen ye Timplo boy nahyon tawo.”

⁴⁹ Noba hinabi nan Caifas a pinakapoon a padi kananyatew a taon, “Peteg a homain kawon tinanda! ⁵⁰ Ahe yo nayi naihip a mamanged a matey ye maghay tao ha ikanged nin kalabongan dinan ha madama ye matiboen nahyon tawo?”

⁵¹ Yatew a hinabi nan Caifas, ket aliwa na yan hadilin ihip, no aliwan bilang pinakapoon a padi kananyatew a taon, impahabi nan Apo Dioh kana a matey yay Apo Jesus ha ikanged nin matiboen nahyon lan Jujudio. ⁵² Aliwan bengat ha ikanged nin nahyon lan Jujudio,

no aliwan nin kaganaan a aanak nin Dioh a ampitayak ha babe-luta ta-omen na hila pay-mamaghaen. ⁵³ Kaya-bay paibat kananyatew, hilay mānguna lan Jujudio, inihip la yaynan ipapatey ye Apo Jesus.

⁵⁴ Ket hiyay Apo Jesus, ahe yayna napakit kanlan Jujudio ha Jerusalem. Nakew yayna tana ha banwan Efraim a mahaley ha wang-wang. Ket ihtew ya kinumonin a lamo na hilay mānubong na.

⁵⁵ Haanin, ha mahaley ana ye pihta lan Jujudio a Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah, malabong hilay tataon nakew ha banwan Jerusalem a nangibat ha binabadiyo ta-omen la diyagen ye kaugalian lan panlinih bayo mangaamot nin pihta. ⁵⁶ Ket hilay tatao ha Jerusalem, antapulen la yay Apo Jesus. Ket ha anti hila po ha mahlang nin Timplo, ampaytepet-tepet hila, “Ha ihip yo, makew ya lagin makipihta ihti?”

⁵⁷ Haanin, imbilin lan mānguna a papadi boy Papariseo, “No matandaan yo no way-ihtew yay Jesus, ket ipatanda yo met kammi.” Hinabi la yatew, ta dakpen la yayna.

12

Hiyay Pangitiih nin Pabango ha Bibitih nan Apo Jesus

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

¹ Haanin, anem a mangaamot bayo Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah. Hiyay Apo Jesus, ket nakew ya ha badiyon Betania ha angku-naan nan Lazaro a bini-ay nan uman. ² Hiyay

Lazaro, Marta boy Maria a mikakatongno, intaladanan la yan pandem ye Apo Jesus. Hiyay Marta, ampangiapag yan pamangan. Ket hiyay Lazaro, magha ya kanlan kadungo nan Apo Jesus ha dulang. ³ Hiyay Maria, main yan pabangon mablin tubat a magaynan kagitna litodo a pawa nardo.* Ket haanin, intiuh naya ha bitih nan Apo Jesus haka na pinunahan nin labok na. Ket nangalinghangaw ye bango ha loob nin baey.

⁴ Hiyay Judas Iscariote a magha kanlan mānubong nan Apo Jesus ye mangiopit lano kana. Haanin, hinabi na, ⁵ “Hiyay alaga nin yatew a pabango, ket alaga nin howildo ha maghay taon nin maghay tao. Inlako nayna dayi. Ket hiyay mapaglakoan, maibyay kanlan mangaidap!” ⁶ Hinabi nan Judas yatew, aliwan ulita an-imahakit na hilay mangaidap, no aliwan ulita mānakaw ya. Hiyabay ye ampangihinop nin pilak a an-ibyay kanla nin tataon ampamteg kanan Apo Jesus, noba antakawan na.

⁷ Hinabi nan Apo Jesus kanan Judas, “Pao-layan mo yay Maria, ta andyagen na yain bilang pangitaladan nin pagkailbeng ko. ⁸ Hilay mangaidap, lanang yo hilan mapagkalamo. Noba hiko, ahe.”

Hiyay Tangka kanan Lazaro

⁹ Malabong hilay Jujudion nakabalita a anti yaynay Apo Jesus ha badiyon Betania. Kaya-bay nakew hila met ihtew, aliwan bengat uli

---

* **12:3** *nardo* ket tanaman a ibat ha lumbo a nahyon.

kanan Apo Jesus, no aliwan labay laya met makit ye Lazaro a bini-ay nan uman. ¹⁰ Kaya-bay hilay mānguna a papadi, napaykakahundoan laya met a ipapatey ye Lazaro. ¹¹ Ta uli ha pagkabi-ay nan uman, malabong hilaynay Jujudion nakihyay kanla boy namteg kanan Apo Jesus.

Hiyay Mahayaghag a Panhumlep nan Apo Jesus ha banwan Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹² Kabekahan, malabong a tataon nakew ha Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah. Ket nabalitaan la a palakew yaynay Apo Jesus ha banwan Jerusalem. ¹³ Haanin, nanlahngi hilan papalapa nin takipan. Ket hinagana la yay Apo Jesus. An-ipapangha la, a wanla, “Galangen yay Apo Dihoh! Inged na yan Apo Dihoh ye anlumateng ha ngalan na! Inged na yay poon nin Israel!”† ¹⁴ Hiyay Apo Jesus, nakahakay ya ha maghay oybon ahno a omen ha naihulat a Habi nin Dihoh,

¹⁵ “Adi kawo angkatlimo, hikawon tatao ihti ha banwan Zion.

Bilewen yo! Anlumateng yaynay Poon yon nagmakaaypa

a nakahakay ha oybon ahno.”‡

¹⁶ Kananyatew a panaon, ahe la po angkat-alohan nin mānumbong nan Apo Jesus ye andiyagen lan tatao. Noba ha nag-udong yaynay Apo Jesus ha langit, naihpan la boy

† **12:13** Kakanta 118:26. ‡ **12:15** Zacarias 9:9.

natalohan layna a hiyay panggalang lan tatao kanan Apo Jesus ye andektan nin paltep lan popodopita ha naihulat a Habi nin Dioh.

¹⁷ Ha bini-ay na yan Apo Jesus ye Lazaro ha nangilbengan kana, malabong hilay tataon nakakit nin kapagtakaan a dinyag na, ket imbabalita la. ¹⁸ Kaya-bay malabong ye tataon nanagana kana. ¹⁹ Ulin yati, nahabi lan Pappariseo ha magha boy magha, “Bilewen yo! Homain kitawoynan madyag! Hilay kaganaan a tatao, ket ampanumbong hilayna kana.”

Hilay Griego a Ampanapul kanan Apo Jesus

²⁰ Main met nangaanon Griego ye nakew ha banwan Jerusalem ta-omen manggalang kanan Apo Dioh ha panaon nin pihta. ²¹ Haanin, nakew hila kanan Felipe a taga Bethsaida ha plobinhiyan Galilea. Hinabi la kana, “Gayyem, labay miya dayin makit ye Apo Jesus.” ²² Nilakew na yan Felipe ye Andres boy hinabi na ye awok lan Griego. Pangayadi, nilakew la yay Apo Jesus boy hinabi la kana ye awok la.

²³ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Naabot anay odah a hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket padangalan na koynan Bapa ko. ²⁴ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Hiyay maghay pinahi nin tidigo, no ahe ya mailbeng ha luta, mikakaanti yan mamagha makanoman. Noba no mailbeng ya, ket tumubo boy manawa yan malabong. ²⁵ Ayaman a taon ampangihilib nin bi-ay na, ket maanam na. Noba ayaman a taon ahe ampangihilib nin bi-ay na ihti ha babe-luta uli

ha panumbong na kangko, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan. ²⁶ Ayaman a malabay maghilbi kangko, ket katapulan a manumbong ya kangko. Ket no way-ihtew ako, anti ya met ihtew ye māghilbi ko. Hiyay ampaghilbi kangko, padangalan na yan Bapa kon Dioh.”

Hiyay Pangipatanda nan Apo Jesus tungkol ha Kamateyan na

²⁷ Hinabi na po Apo Jesus, “Angkayoot ako haanin. Habiyan ko lagi kanan Bapa ko a iligtah nako ha pamaidap a madanon koy-nan madihaan? Ahe, ta nakew ako ihti ha babe-luta ta-omen ko dihaen yatin pamaidap.”

²⁸ Pangayadi, hinabi na, “Bapa ko, padangalan moy ngalan mo.”

Haanin, main bihnga a ibat ha langit a ampaghabin wanae, “Pinadangalan koyna, ket padangalan ko yan uman.”

²⁹ Ha nange lan malabong a tatao ihtew ye bihnga, hinabi la, “Yo! Nandol ya.”

Hinabi la met nin kanayon, “Kinatongtong yan maghay anghil.”

³⁰ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Yatew a bihnga a nange yo, impange na kanyo ha ikanged yo, aliwan ha ikanged ko.

³¹ Panaon anan panuhga nan Apo Dioh kanlan tatao ihti ha babe-luta. Ket hiyay Satanas a ampanakop kanla, panaon nayna met a maitaboy. ³² No maitagay yo koyna,§ ihaley ko hilay kaganaan a tatao kangko.” ³³ Hinabi

---

§ 12:32 Hiyay labay habiyan nin maitagay ket maipako ha kodoh.

na yatew ta-omen na ipatanda kanlan tatao no way-omen yan matey.

³⁴ Nakibat hilay malabong a tatao kanan Apo Jesus, “Anti ha naihulat a Habi nin Dioh a hiyay Cristo, ket mabi-ay yan makanoman. Taket ta anhabiyen mo a hiyay in-Anak nin Tao, katapulan yan maitagay? Aya yain a anhabiyen mon in-Anak nin Tao?”

³⁵ Haanin, hinabi nan Apo Jesus ye tungkol ha hadili na makauli ha pangilalayi, “Matekbe tanay panaon a mapagkalamo yo yay tillag. Kaya-bay legan kalamo yoya po yatin tillag, magbi-ay kawoyna ha kahnagan ta-omen kawo ahe mabonan nin kalitehan. Ta hiyay taon angkumodang ha kalitehan, ket ahe na angka-tumbokan ye lakwen na. ³⁶ Kaya-bay mamteg kawo kangko a pinagkatillag yo legan anti ko po kanyo ta-omen mahnagan ye ihip yo.” Pangahabi nan Apo Jesus yatew, inumalih yayna boy ahe yayna napakit kanlan tatao.

Hiyay Ahe la Pamteg nin Kanayon a Jujudio

³⁷ Hilay tatao, agya nakit lay malabong a kapagtakaan a dinyag nan Apo Jesus, ahe hila po ateed namteg kana. ³⁸ Ha wanabay, natupad ye inhulat nan podopita Isaias hatew a wanae, “Apo, makandin bengat ye namteg ha in-adal mi.

Agya impakit moynay kapalyadiyan mo kanla, ahe hilan teed namteg kammo.”*

³⁹ Ahe hila mamteg a omen ha hinabi nan podopita Isaias,

---

* **12:38** Isaias 53:1.

40 “Pinakapkap na hilan Apo Dioh ta-omen hila ahe makakit boy pinabyang nay puho la ta-omen hila ahe makataloh.

Ta no makakit hila boy makataloh, maka mag-udong hila kana, ket paitaahen na hila.”†

41 Hinabi nan Isaias yatew, ta nakit na ye pagkakitan nin kadangalan nan Apo Jesus. Ket hinabi nay tungkol kana.

42 Wanabay man, malabong hila met a mān-guna a Jujudio ye namteg kanan Apo Jesus. Noba ahe la impatanda ye pamteg la ha tatao ulita angkalimo hila kanlan Papariseo, ta maka ikahwil la hila ha pāytiponan lan Jujudio. 43 Ta kinalalabay la po ye padangal nin tao dinan ha padangal nan Apo Dioh.

Mauhgaan ye tao makauli ha Hahabi nan Apo Jesus

44 Haanin, hiyay Apo Jesus, impakakhaw nan hinabi, “Ayaman a ampamteg kangko, aliwan hikon bengat ye pinamtegan na, no aliwan agya hiyay nangitubol kangko. 45 Hiyay nakakit kangko, nakit na yayna met ye nangitubol kangko. 46 Nakew ako ihti bilang tillag ihti ha babe-luta ta-omen ayaman a mamteg kangko, ket ahe yan mikakaanti ha kalitehan.”

47 “Ayaman a nakange nin in-aadal ko, noba ahe na met anhumbongen, mauhgaan ya. Noba aliwan hikoy manuhga kana, ta nakew ako ihti ha babe-luta a mangiligtah kanlan

---

† 12:40 Isaias 6:10.

tatao, aliwan manuhga. ⁴⁸ Ayaman a ahe man-anggap kangko boy ahe mamteg ha hahabi ko, mauhgaan ya. Hilay hahabi a hinabi ko kanla ye manuhga kanla ha kalampuhan nin panaon. ⁴⁹ Ta hiyay anhabiyen ko, aliwan hadili ko, no aliwan nangibat kanan Bapa ko a nangitubol kangko. Hiyabay ye nangihabi kangko a habiyen koy kaganaan a hinabi koyna. ⁵⁰ Boy tanda ko a hilay bibilin na, ket makaibyay yan bi-ay a homain anggaan. Kaya-bay hiyay an-pahabi na kangko ye anhabiyen kon bengat.”

13

Hiyay Panguyah nan Apo Jesus nin Bibitih lan Mānumbong na

¹ Haanin, ha madeglem po nin dihipidah nin Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah, tanda naynan Apo Jesus a panaon naynan umalih ihti ha babe-luta, ta mag-udong yayna kanan Bapa na ha langit. Hiyay Apo Jesus, ampakaado-adoen na hilay mānumbong na. Ket impakit nay pangado na kanla anggan kalampuhan nin bi-ay na.

² Haanin, legan ampandem hilan Apo Jesus boy mānumbong na, impaihip nan Satanas kanan Judas a anak nan Simon Iscariote a iopit na yay Apo Jesus. ³ Tanda nan Apo Jesus a kaganaan a kapalyadiyan nan Bapa na, ket in-ibyay yayna kana. Boy tanda na met Apo Jesus a ihtewbay ya ibat kanan Bapa a Dioh boy mag-udong ya met ateed kana. ⁴ Haanin, legan ampangan hila, nideng yay Apo Jesus. Ket inalih nay kepkep na haka

ya nangwa nin tuwalya a in-ipteh na ha awak na. ⁵ Pangayadi, pinalamnan na yan lanom ye palanggana. Ket ingkana naynan uyahan ye bitih lan mānubong na haka na pinunahan nin tuwalya a in-ipteh na ha awak na.

⁶ Ha niabot yaynay Apo Jesus kanan Simon Pedro, tinepet na yan Pedro, “Apo, hika nayi ye manguyah nin bibitih ko?”

⁷ Nakibat yay Apo Jesus, “Ahe mo po matalohan haanin ye andiyagen ko, noba matalohan mo met lano.”

⁸ Hinabi nan Pedro kana, “Apo, agya makanoman ahe malyadin hika ye manguyah nin bibitih ko.”

Nakibat yay Apo Jesus kana, “No ahe kata mauyahan, ahe kata ibilang a mānubong ko.”

⁹ “No wanabay awod, Apo, aliwan bengat bibitih ko, no aliwan agya gamet boy ō ko,” wanan Simon Pedro.

¹⁰ Hinabi nan Apo Jesus, “Hiyay taon naliyo ana, bitih na tanay katapulan uyahan. Malinih kawoyna, powida ye magha kanyo.” ¹¹ Hinabi nan Apo Jesus a aliwan hilan kaganaan ket malinih, ta tanda na no hinyay mangiopit kana.

¹² Ha nauyahan naynan Apo Jesus ye bibitih la, nagkepkep yayna boy nakidungo yayna man kanla ha dulang. Pangayadi, tinepet na hila, “Natalohan yo laweh ye dinyag ko kanyo?”

¹³ Anhabtan yo kon ‘Maihtodo’ boy ‘Apo’, ket huhto yain, ta peteg a hiko ye maihtodo boy Apo yo. ¹⁴ No hikon maihtodo yo boy Apo yo ye nanguyah nin bibitih yo bilang paghilbi kanyo, wanabay met dayi ye diyagen yo ha

magha boy magha. ¹⁵ Dinyag ko yain bilang panuwadan yo. Kaya-bay diyagen yo met kanlan kanayon ye dinyag ko kanyo. ¹⁶ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Homain ipoh a umiigit kanan amo na boy homain met intubol a umiigit kanan nangitubol kana. ¹⁷ Haanin, ta tanda yoyna hilayati, ket minged kawo no diyagen yo.”

¹⁸ “Ahe ko anhabiyen a minged kawon kaganaan, ta tanda ko hilay pinili ko. Noba katapulan a matupad ye naihulat a Habi nin Dioh a wanae, ‘Iopit na kon magha kanlan kadungo kon ampangan.’* ”

¹⁹ “Anhabiyen ko yati kanyo legan ahe po matupad ta-omen lano matupad ana, ket mamteg kawo a hikobay ye Cristo. ²⁰ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Ayaman a ampananggap ha intubol ko, ket antanggapen na koyna met. Ket ayaman a mananggap kangko, ket antanggapen na yayna met ye Bapa ko a nangitubol kangko.”

Hiyay Pangipatanda nan Apo Jesus no Ayay Mangiopit kana

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹ Pangahabi nan Apo Jesus yatew, nalele ya. Ket hinabi na, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Magha lano kanyo ye mangiopit kangko.” ²² Haanin, hilay mānumbong nan Apo Jesus, naybilew-bilew hila, ta ahe la tanda no ayay andektan na. ²³ Hiyay mānumbong na

---

* **13:18** Kakanta 41:9.

a an-adoen na, nakailig ya kanan Apo Jesus. ²⁴ Ket hiyay Simon Pedro, hininyahan naya, a wana, “Tepeten moya man no aya kantawo ye andektan na.”

²⁵ Ket legan nakailig ya kanan Apo Jesus, tinepet naya, “Apo, aya kammi ye andektan mo?”

²⁶ Nakibat yay Apo Jesus, “Hiyay gawangan kon indede kon tinapay, ket hiyabay.” Haanin, indede nayna ye tinapay haka na inggawang kanan Judas a anak nan Simon Iscariote. ²⁷ Ha nagawang naynan Judas ye tinapay, hinelpa na yaynan Satanas.

Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanan Judas, “Diyagen moynan tampol ye diyagen mo.”

²⁸ Hilay mānubong nan Apo Jesus a kadungo na ha dulang, ahe la natalohan no taket ta wanabay ye hinabi na kanan Judas. ²⁹ Noba ulita hiyay Judas ye māngihinop nin pilak la, nabaan la a an-itubol na yan Apo Jesus a manaliw nin matapul la ha pihta o mamyay nin pilak kanlan mangaidap. ³⁰ Ha nakan naynan Judas ye tinapay, tampol yaynan inumalih. Madeglem ana kananyatew.

Hiyay Bayon Bilin

³¹ Ha nakaalih yaynay Judas, hinabi nan Apo Jesus, “Hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, maidangal akoyna. Ket makauli kangko, maidangal ya met ye Dioh. ³² No maidangal yay Dioh makauli kangko, ket padangalan nako met boy diyagen na yan tampol.”

³³ Hinabi na po Apo Jesus, “An-adoen kon aanak, matekbe tanay panaon a mapagkalamo

yoko. Tapulen yoko, noba ahe yo koyna makitan. Hiyay hinabi ko kanlan mānguna a Jujudio hatew, ket habiyen ko met kanyo haanin, ahe kawo makalakew ha lakwen ko. ³⁴ Ket haanin, maghay bayon bilin ye ibyay ko kanyo. May-ado kawo nin omen ha pangado ko kanyo. ³⁵ No ampay-ado kawo, matandaan lan kaganaan a tatao a mānumbong katawo.”

Hiyay Impatanda nan Apo Jesus ye Pangibudi nan Pedro kana

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Hiyay Simon Pedro, tinepet na yay Apo Jesus, “Apo, way-ihtew ka nayi makew?”

Nakibat yay Apo Jesus, “Ahe ka po malyadin makilakew ha lakwen ko haanin, noba makalakew ka met ateed lano.”

³⁷ Tinepet na yayna man, “Apo, taket ta ahe ako malyadin makilakew kammo haanin? Ket nakahadya ako met a matey uli kammo.”

³⁸ Nakibat yay Apo Jesus, “Peteg nayi a nakahadya kan matey uli kangko? Pakalengen mon manged ye habiyen ko kammo. Bayo ya tumnoy ye tandang, nikatlo mo koynan ibudi.”

14

Hiyay Apo Jesus ye Dān palakew kanan Apo Dioh

¹ Hinabi na po Apo Jesus kanlan mānumbong na, “Adi kawo angkayoot. Pataya kawo kanan Apo Dioh boy pataya kawo met kangko. ² Ha baey nan Bapa ko, malabong ye hilid. Makew

ako ihtew ta-omen mangihadya nin kunaan yo. Ahe ko habiyen yati kanyo no aliwan peteg. ³ Ket lano anti koyna ihtew boy naihadya koynay kunaan yo, mag-udong ako met ateed. Ket ilamo katawo ta-omen agya way-ihtew ako, anti kawo met ihtew. ⁴ Ket tanda yoynay dān a palakew ha lakwen ko.”

⁵ Hinabi nan Tomas kana, “Apo, way-omen mi matandaan ye dān a palakew ha lakwen mo, ket ahe mi met tanda no way-ihtew ka makew?”

⁶ Nakibat yay Apo Jesus, “Hikoy dān, hikoy kaptegan boy hikoy bi-ay. Homain makalakew kanan Bapa ko no ahe ya magdān kangko. ⁷ Haanin awod, no katatanda yo koyna, katatanda yo yayna met ye Bapa ko. Ket paibat haanin, katatanda boy nakit yo yaynay Bapa.”

⁸ Hinabi nan Felipe, “Apo, ipakit mo man kammi ye Bapa, ket huhtoyna kammi.”

⁹ Nakibat yay Apo Jesus, “Nabuyot kitawoy-nan ampaylamo, Felipe. Ahe moko po manayti katatanda. Ayaman a nakakit kangko, nakit na yayna met ye Bapa. Haanin, taket awoken mo po a ipakit koya kanyo ye Bapa? ¹⁰ Ahe mo lagi ampamtegan a anti ko kanan Bapa boy anti ya met kangko? Hiyay hahabi a anhabiyen ko kanyo, aliwan hadili ko, no aliwan kanan Bapa a anti kangko. Ket andyagen nay didiyag na makauli kangko. ¹¹ Pamtegan yoko a anti ko kanan Bapa boy anti ya met kangko. Noba no ahe yo pamtegan ye hinabi ko, pamtegan yoko tana uli ha kapagtakaan a didinyag ko. ¹² Pakaleng-en yon manged ye habiyen

ko. Ayaman a mamteg kangko, makadyag ya met nin omen ha andiyagen ko boy maiigit po ye madyag na, ta makew akoyna kanan Bapa.* ¹³ Hinyaman a awoken yo ha ngalan ko, diyagen ko ta-omen ya mapadanganan ye Bapa makauli kanan Anak. ¹⁴ Awo, hinyaman a awoken yo ha ngalan ko, diyagen ko.”

Impangako nan Apo Jesus ye Ihpediton Dioh

¹⁵ Hinabi nan Apo Jesus, “No an-adoen yoko, hambongen yoy bibilin ko. ¹⁶ Ket awoken ko kanan Bapa a biyan na kawo po nin Mānaglap a mikakaanti kanyo makanoman. ¹⁷ Hiyabay ye Ihpediton Dioh a mangipatanda kanyo nin kaptegan. Ahe laya matanggap nin tataon ahe ampanumbong kanan Apo Dioh, ta ahe la yan angkakit o katatanda. Noba hikawo, katatanda yoya, ta kalamo yoya boy anti ya kanyo makanoman.”

¹⁸ “Lano ha makew akoyna kanan Bapa, ahe katawo lakwanan a homain kalamo. Magudong ako met lano kanyo. ¹⁹ Madanon anay panaon a ahe la koyna makit nin tatao. Noba hikawo, makit yoko lano. Ket ulita angkabi-ay ako, mabi-ay kawo met uman. ²⁰ Lano ha maabot yain a mangaamot, matandaan yoyna a anti ko kanan Bapa, anti kawo met kangko boy anti ko met kanyo. ²¹ Ayaman a mananggap boy manumbong nin bibilin ko, an-ipakit na a an-adoen nako. Ket hiyay

---

* **14:12** Madyag nay umiigit po ta agya umalih yay Apo Jesus a makew ha langit, itubol nay Ihpediton Dioh a managlap kanlan māmteg (Juan 14:26).

ampangado kangko, an-adoen naya met Bapa ko. An-adoen koya met boy magpatanda ako kana.”

²² Haanin, hiyay Judas a aliwan Judas Iscariote, tinepet na yay Apo Jesus, “Apo, taket ta hikayin bengat ye ampanpipatandaan mon hadili mo? Taket ta aliwan ha kaganaan a tatao ihti ha babe-luta?”

²³ Nakibat yay Apo Jesus, “Ayaman a ampangado kangko, anhumbongen nay hahabi ko. Adoen naya met Bapa ko. Ket kumonin kayi kana. ²⁴ Ayaman a ahe ampangado kangko, ahe ya ampanumbong ha hahabi ko. Hiyay hahabi a anhabiyen ko kanyo, aliwan hadili ko, no aliwan kanan Bapa a nangitubol kangko.”

²⁵ “Anhabiyen ko yati kanyo legan lamo yoko po. ²⁶ Noba itubol nan Bapa kanyo ye Mānaglap a hiyay Ihpediton Dioh bilang kahagili ko. Iadal na kanyoy kaganaan boy ipaihip nay kaganaan a hinabi koyna kanyo. ²⁷ Adi kawo angkayoot o angkalimo, ta bayo ko po umalih, biyan katawon katanaan. Ket yatin katanaan ko a ibyay ko kanyo, aliwa yan omen ha katanaan a an-ibyay lan tataon ahe ampanumbong kanan Apo Dioh, ta hiyay katanaan a ibyay ko kanyo, ket mikakaanti ha puho yo.”

²⁸ “Nange yoynan hinabi ko a ‘makew ako kanan Bapa, noba mag-udong ako met ateed kanyo.’ Ket no an-adoen yoko, ikaaliket yo dayi ye pamakew ko kanan Bapa, ta maiigit ya kangko. ²⁹ Anhabiyen ko yati kanyo bayo po malyadi ta-omen lano ha malyadina, ket

mamteg kawo kangko. ³⁰ Agkoyna magbuyot ha pamakitongtong kanyo, ta madanon yaynan lumateng ye Satan a manakop kanlan tataon ahe ampanumbong kanan Apo Dioh. Homain yan kapalyadiyan kangko. ³¹ Noba katapulan a diyagen koy kaganaan a imbilin nan Bapa kangko ta-omen la matandaan nin kaganaan a tatao a an-adoen ko yay Bapa. Mideng kawoyna ta tawoyna.”

15

Hiyay Peteg a Poon-kawat Ubah

¹ Hinabi na po Apo Jesus, “Hikoy peteg a poon-kawat ubah. Ket hiyay Bapa ko met ye mānayhay. ² Hilay hahanga ko a ahe ampanawa, ket putohen naya. Noba hilay hahanga ko a ampanawa, ket himayan naya ta-omen ya po lalo lumabong ye dawa na. ³ Uli ha hahabin hinabi ko kanyo, nalinihan kawoyna a omen ha hahangan nahimayan. ⁴ Mikakaanti kawo kangko. Ket mikakaanti ko met kanyo. Ahe ya makapanawa ye maghay hanga a ahe mikakaantin nakahuglong ha poon-kawat. Wanabay kawo met kangko. Ahe kawo makapanawa no ahe kawo mikakaanti kangko.”

⁵ “Nailalayi ako ha poon-kawat ubah. Ket hikawo met ye hahanga. No mikakaanti kawo kangko boy mikakaanti ko met kanyo, ket makapanawa kawon malabong. Ta homain kawon madyag, no ahe kawo mikakaanti kangko. ⁶ Ayaman a ahe nikakaanti kangko, ket ba-mo yan hangan naputoh boy mayango. Hilatin

hahanga, matipon boy maitapon ha apoy. ⁷ No mikakaanti kawo kangko boy mikakaanti ya met ye hahabi ko kanyo, awoken yoy hinyaman a labay yo, ket maibyay kanyo. ⁸ No manawa kawon malabong, midangal yay Bapa ko. Ha wanabay, angkapaptegan yo a māumbong katawo.”

⁹ “An-adoen katawo a omen ha pangado nan Bapa kangko. Kaya-bay mikakaanti kawo ha pangado ko. ¹⁰ Nikakaanti ko ha pangado nan Bapa ko, ta anhumbongen koy bibilin na. Wanabay kawo met kangko. Mikakaanti kawo ha pangado ko no anhumbongen yoy bibilin ko.”

¹¹ “Hinabi koyna kanyo yatin kaganaan ta-omen mikakaanti ye kaaliketan ko kanyo boy maluboh ye kaaliketan yo. ¹² Yati ye bilin ko kanyo. May-ado kawo nin omen ha pangado ko kanyo. ¹³ Homain pangado a umiigit ha pangado nin maghay taon ahe na kawaenen ye bi-ay na uli ha gayyem na. ¹⁴ No anhumbongen yoy bibilin ko, gagayyem katawo. ¹⁵ Agkatawoynan an-ibilang a ipoh, ta hiyay ipoh, ahe na tanda no hinyay andiyagen nin amo na. No aliwan, imbilang katawoynan gagayyem, ta impatanda koyna kanyo ye kaganaan a nange ko kanan Bapa ko. ¹⁶ Aliwan hikawoy namili kangko, no aliwan hikoy namili kanyo a makew boy manawa nin dawan mikakaanti makanoman. Ha wanabay, hinyaman a awoken yo kanan Bapa ha ngalan ko, ket ibyay na kanyo. ¹⁷ Ket yati ye bilin ko kanyo, may-ado kawo.”

Hiyay Pangahulog lan Ahe Ampanumbong kanan Apo Jesus

¹⁸ Hinabi na po Apo Jesus, “No kahulog la kawon tataon ahe ampanumbong kanan Apo Dioh, ihipen yo a hikoytay una lan kinahulog. ¹⁹ No kabilang kawo kanlan tataon ahe ampanumbong kanan Apo Dioh, ket an-adoen la kawo dayi. Noba aliwa kawon kabilang kanla, no aliwan pinili katawo kanla. Kaya-bay kahulog la kawo. ²⁰ Pakaihipen yo ye hinabi koyna kanyo a homain ipoh a umiigit kanan amo na. No impaloke lako, ipaloke lakawo met. Ket no hinumbong lay habi ko, humbergen la met ye habi yo. ²¹ Diyagen la yatin kaganaan kanyo uli ha panumbong yo kangko, ta ahe laya katatanda ye nangitubol kangko. ²² No ahe ako dayi nakew ihti ha babe-luta boy nangipatanda kanla, malyadi lan habiyen a ahe la tanda a ampagkahanan hila. Noba haanin, homain hilaynan maikatulidan ha kakahalanan la. ²³ Ayaman a angkahulog kangko, angkahulog yayna met kanan Bapa ko. ²⁴ Malyadi lan habiyen a homain hila kahalanan no ahe ako nanyag ha adapan la nin kapagtakaan a homain kanayon a makadyag. Noba agya nakit lay didinyag kon kapagtakaan, angkahulog hila po ateed kammin Bapa ko. ²⁵ Noba uli ha dinyag la, natupad ye anti ha Bibilin la, ‘Angkahulog hila kangko, agya homain hangkan.’ ”*

²⁶ “Lano ha itubol ko yayna kanyo ye Ihipidito a ibat kanan Bapa, hiya ye Mānaglap kanyo

* **15:25** Kakanta 35:19; 69:4.

boy mangiadal nin kaptegan. No lumateng yayna, ipapteg na kanyo no aya kon peteg. ²⁷ Ket ulita kalalamoan katawoyna paibat po ha una kon nangiadal, katapulan a ipapteg yo met no aya kon peteg.”

16

¹ “Hinabi koyna kanyo yatin kaganaan ta-omen yo ahe talingkukolan ye pamteg yo kangko ha panaon a ipaloke la kawoyna. ² Hilay kapadiho yon Jujudio, ikahwil la kawo lano ha pāytiponan boy ahe la kawoyna ibilang a Judio. Aliwan bengat yain, ta lumateng lano ye panaon a ayaman a mamatey kanyo, ket mibaan la a paghilbi yatew kanan Apo Dioh. ³ Diyagen la yatew kanyo, ta ahe lako katatanda boy ahe laya katatanda ye Bapa ko. ⁴ Hinabi koyna kanyo hilati ta-omen ha maabot ye panaon a ipaloke la kawoyna, maihipan yo a hinabi koyna.”

Hiyay Didiyag nin Ihipiditon Dioh

“Hatew, ahe ko po hinabi kanyo, ta kalamo yoko po. ⁵ Noba haanin, palakew akoyna kanan nangitubol kangko. Ket homain man bega nanepet, agya magha kanyo, no way-ihtew ako makew, ⁶ no aliwan, nalele kawon tubat uli ha hinabi ko. ⁷ Noba hiyay kaptegan, hiyay pamakew ko kanan Bapa a nangitubol kangko, ket ha ikanged yo. Ta no ahe ako makew kana, ahe ya met makew kanyo ye Ihipiditon Dioh a Mānaglap yo. Noba no makew ako kanan Bapa, itubol koya kanyo. ⁸ Ket ha panlumateng na, paptegan na kanlan tataon

ahe ampanumbong kanan Apo Dioh a aliwan huhto ye pagkataloh la tungkol ha kahalanan, ha katoynongan boy ha panuhga nan Apo Dioh. ⁹ Paptegan na kanla a nagkahalanan hila, ta ahe hila namteg kangko. ¹⁰ Paptegan na met kanla a matoyngong ako, ta makew akoyna kanan Bapa boy ahe yo koynan makit. ¹¹ Paptegan na po kanla a uhgaan na hilan Apo Dioh, ta hiyay Satanas a ampanakop kanla, nauhgaan yaynan mapaduhaan.”

¹² “Malabong po dayi ye habiyen ko kanyo, noba ahe yo po matalohan haanin. ¹³ Noba ha panlumatang nan Ihipiditon Dioh a mangipatanda nin kaptegan, haglapan na kawo taomen yo matalohan ye kaganaan a kaptegan. Ta ahe ya maghabi ha hadili nan ihip, no aliwan hiyay nange nan bengat ye habiyen na kanyo boy ipatanda na kanyoy malyadi lano. ¹⁴ Padangalan nako lano, ulita hiyay kaganaan a kaptegan a anti kangko, ket ipatanda na kanyo. ¹⁵ Hilay kaganaan a konin nan Bapa ko, ket konin ko met. Kaya-bay hinabi ko kanyo a hiyay kaganaan a kaptegan a anti kangko, ket ipatanda na kanyo.”

Kalelean boy Kaaliketan

¹⁶ Hinabi na po Apo Jesus, “Matekbe tanay panaon ket ahe yo koyna makit. Noba pangalabah nin matekbe a panaon, makit yo konuman.”

¹⁷ Hilay nangaanon mānubong na, naytepet-tepet hila, “Hinya lagi ye labay nan habiyen ha hinabi na a matekbe tanay panaon, ket ahe tawo yayna makit, noba pangalabah

nin matekbe a panaon, makit tawo yan uman? Hinabi na po a 'ulita makew ako kanan Bapa ko'. ¹⁸ Hinyay labay nan habiyen ha 'matekbe tanay panaon'? Ahe tawo matalohan ye labay nan habiyen."

¹⁹ Tanda nan Apo Jesus a labay la yan panepetan. Kaya-bay hinabi na kanla, "Am-paytepet kawo no hinyay labay kon habiyen ha 'Matekbe tanay panaon ket ahe yo koyna makit, noba ha pangalabah nin matekbe a panaon, makit yo kon uman'? ²⁰ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko kanyo. Tumangih boy mangandang kawo lano uli ha malyadi kangko, noba hilay tataon ahe ampanumbong kanan Apo Dioh, maaliket hila. Lumele kawo, noba hiyay kalelean yo, mahagiliyan yan kaaliketan. ²¹ Mailalayi ya ha babayin ampananam nin ilab, ulita manganak yayna. Noba no nakaanak yayna, ket maliwaan nayna ye natanam na a ilab, uli ha kaaliketan na ha anak na. ²² Wanabay met kanyo. Malele kawo haanin. Noba maaliket kawo met lano ha mangaamot a mapayngingikit kitawon uman. Ket homain ana lanon makahag-el kanyo ha pag-aliket yo."

²³ "Pangaabot nin yatew a mangaamot, homain kawoynan katapulan tepeten kangko. Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko kanyo. Hinyaman a awoken yo kanan Bapa ha ngalan ko, ket ibyay na kanyo. ²⁴ Angga haanin, homain kawo po inawok kana ha ngalan ko. Kaya-bay haanin, mangawok kawoyna, ket matanggap yo ta-omen mignap ye kaaliketan

yo.”

Hiyay Panambot nan Apo Jesus nin Maka-palyadiyan ha babe-luta

²⁵ Hinabi na po Apo Jesus, “Anhabiyen ko yatin babagay kanyo makauli ha pangilalayi. Noba maabot lano ye panaon a aliwaynan wanabay ye pangihabi ko kanyo nin tungkol kanan Bapa no aliwan matoyng ana. ²⁶ Ket kananyatew met ateed a panaon, hikawoyna ye makikwa kanan Bapa nin matapul yo makauli ha ngalan ko. Aliwaynan hiko po ye makikwa kana nin matapul yo, ²⁷ ta an-adoen na kawon Bapa. An-adoen na kawo, ta an-adoen yoko boy namteg kawo a nangibat ako kana. ²⁸ Awo! Nangibat ako kanan Bapa ket nakew ako ihti ha babe-luta. Noba haanin, umalih akoyna ihti ha babe-luta boy magudong akoyna kanan Bapa.”

²⁹ Hinabi lan mānumbong na, “Haanin, matoyng anay pangihabi mo kammi, ta aliwaynan pangilalayi. ³⁰ Ket haanin, tanda mi a tanda mo ye kaganaan a babagay, ta agya ahe kayi po nanepet kammo, ket tanda moyna no hinyay tepeten mi kammo. Kaya-bay ampamtegan mi a nangibat ka kanan Apo Diah.”

³¹ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Ampamtegan yo koyna lagi? ³² Madanon anay odah a mapayngingihyay kawo boy hiyay balang magha kanyo, muli ha angkunaan na. Lakwanan yo kon bubukod. Noba hiyay kaptegan, aliwa kon bubukod, ta lamo ko yay Bapa kon Diah. ³³ Hinabi koyna yati kanyo ta-omen

kawo magkamain katanaan ha pamakimam-
 agha yo kangko. Ihti ha babe-luta, madihaan
 yoy kaidapan. Noba pakhawen yoy nakem
 yo, ta hinambot ko yaynay makapalyadiyan ha
 babe-luta.”

17

Hiyay Pangipakigwang nan Apo Jesus kanlan Mānubong na

¹ Pangahabi nan Apo Jesus yatew kanlan mānubong na, tinumangal ya boy nakigwang, a wana, “Bapa ko, odah ana. Padangalan moko a Anak mo ta-omen kata mapadangan. ² Ta binyan mo kon kapalyadiyan ha kaganaan a tatao ta-omen ko hila met biyan nin bi-ay a homain anggaan ye tataon in-ibyay mo kangko. ³ Ta hilay nagtanda ana a hikan bengat ye peteg a Dioh boy hikoy Cristo a intubol mo, ket hilabay ye mabyayan nin bi-ay a homain anggaan. ⁴ Pinadangan kata ihti ha babe-luta, ta inyadi koy impadyag mo kangko. ⁵ Haanin awod Bapa, padangan moko ha adapan mo nin omen ha kadangan ko ha anti ko po ha talig mo bayo po palhowaen ye babe-luta.”

⁶ “Impatanda kata kanlan tataon in-ibyay mo kangko a ibat kanlan tatao ihti ha babe-luta. Konin mo hila. Ket haanin, in-ibyay mo hila kangko. Ket hinumbong lay habi mo. ⁷ Ket haanin, tanda layna a hiyay kaganaan a in-ibyay mo kangko, ket ibat kammo. ⁸ Ta hilay aadal a in-ibyay mo kangko, in-adal ko met kanla, ket tinanggap la. Tanda la met

a nangibat ako kammo boy pinamtegan la a intubol moko.”

⁹ “An-ipakigwang ko hila. Aliwan hilay tataon ahe ampanumbong kammo, no aliwan hilay tataon in-ibyay mo kangko, ta konin mo hila. ¹⁰ Hilay kaganaan a konin ko, konin mo hila met. Ket hilay kaganaan a konin mo, ket konin ko met boy ampidangal ako makauli kanla. ¹¹ Ahe akoyna magbuyot ihti ha babe-luta, ta makew akoyna kammo. Noba mabantak hila ihti. Kaya-bay Bapa a homain kapadiho, kalingayen mo hila dayi makauli ha kapalyadiyan nin ngalan mo a in-ibyay mo kangko ta-omen hila mapaymamagha a omen kanta. ¹² Legan kalamo lako, angkalingayen ko hila makauli ha kapalyadiyan nin ngalan mo a in-ibyay mo kangko. Kaya-bay homain kanla ye mipalakew ha kapaduhaan a homain anggaan powidan bengat ha magha a nakataladan ha kapaduhaan a homain anggaan ta-omen matupad ye naihulat a Habi mo.”

¹³ “Haanin, makew akoyna ihen kammo. Anhabiyen koyna yati kanla legan kalamo lako po ihti ha babe-luta ta-omen maluboh ye aliket la a omen ha aliket ko. ¹⁴ In-adal koyna kanlan mānubong ko ye Habi mo. Ket haanin, kinahulog la hilan tataon ahe ampanumbong kammo, ta aliwa hilan kabilang kanla, omen kangko a aliwa met kabilang kanla. ¹⁵ Ahe ko an-ipakigwang a kowen mo hila ihti ha babe-luta, no aliwan ialla mo hila kanan Satanas. ¹⁶ Aliwa hilan omen kanlan tataon ahe ampanumbong kammo, a omen met kangko a ali-

wan omen kanlan ahe ampanumbong kammo. ¹⁷ Ihadya mo hilan manyag nin kalabayan mo makauli ha kaptegan. Hiyay Habi mo, hiyabay ye kaptegan. ¹⁸ No way-omen mo kon intubol ihti ha babe-luta a mangiadal nin Habi mo, wanabay ko hila met an-itubol. ¹⁹ Uli kanla, inhadya koy hadili ko ha panyag nin kalabayan mo ta-omen hila met maihadya ha panyag nin kalabayan mo makauli ha kaptegan.”

²⁰ “Aliwan bengat hilay mānubong ko ye an-ipakigwang ko, no aliwan agya hilay mamteg met lano kangko uli ha pangipatanda la. ²¹ An-ipakigwang ko kammo Bapa ko a mapaymamagha hila met a omen kanta. No way-omen ye pamakimamagha mo kangko boy pamakimamagha ko kammo, wanabay hila met dayi kanta ta-omen hila mamteg ye tatao a hikay nangitubol kangko. ²² In-ibyay ko kanla ye kadangalan a in-ibyay mo kangko ta-omen hila maymamagha a omen ha paymamagha ta. ²³ Ampakimamagha ko kanla boy ampakimamagha ka met kangko ta-omen luboh ye paymamagha la. Ha wanabay, matandaan lan tatao a intubol moko boy an-adoen mo hilay mānteg ko a omen ha pangado mo kangko.”

²⁴ “Bapa, hilay tataon in-ibyay mo kangko, labay ko hilan mapagkalamo ha lakwen ko ta-omen la met makit ye pagkakitan nin kadangalan a in-ibyay mo kangko, ta inado mo koyna bayo po pinalhowa ye babe-luta. ²⁵ Bapa kon matoyng, ahe laka katatanda nin tataon ahe ampanumbong kammo. Noba katatanda kata boy tanda la met nin mānubong ko a

intubol moko. ²⁶ Impatanda katayna kanla boy pahulong katan ipatanda kanla ta-omen hiyay pangado mo kangko, ket mikakaanti kanla boy mikakaanti ko met kanla.”

18

Hiyay Pandakep kanan Apo Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

¹ Pangayadi nan nakigwang Apo Jesus, inu-malih yayna ihtew a lamo na hilay mānubong na. Ket nagdān hila ha pilkongon nin Kidron, ta makew hila ha lugal a pananamanan oolibo.

² Hiyay Judas a nangiopit kanan Apo Jesus, tanda na met yatew a lugal, ta maheheg nan anlakwen Apo Jesus a lamo na hilay mānubong na. ³ Haanin, hiyay Judas, nakew ya ihtew a kalamo nay maghay pangkat nin huhundalon Romano boy anoy gowaldiya ha Timplo a intubol lan mānguna a papadi boy Pappariseo. Ampangaget hilan tillag, tiyo boy almah.

⁴ Tanda nan Apo Jesus ye kaganaan a malyadi kana. Kaya-bay hinumaley ya kanla. Ket tinepet na hila, “Ayay antapulen yo?”

⁵ Nakibat hila, “Hiyay Jesus a taga Nazaret.”

Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hiko Bayna yati!” Hiyay Judas a nangiopit kanan Apo Jesus, ket anti ya met ihtew a ampideng a kalamo lan ampanapul kanan Apo Jesus.

⁶ Pangahabi nan Apo Jesus nin “Hiko Bayna,” ket napaatadah hilan nangapuung ha luta.

⁷ Haanin, tinepet na hilayna man Apo Jesus, “Ayay antapulen yo?”

Nakibat hila, “Hiyay Jesus a taga Nazaret.”

⁸ Ket hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hinabi koyna kanyo a Hiko Bayna. Ket ulita hikoy antapulen yo, paolayan yo hilan umalih ye kalalamoan ko.” ⁹ Hinabi na yatew ta-omen ya matupad ye hinabi na kanan Bapa na, “Homain mipaloke kanlan in-ibyay mo kangko, agya magha.”

¹⁰ Haanin, binagot nan Simon Pedro ye keya na. Ket tinaya na yay Malco a ipoh nan pinakapoon a padi. Ket napunggohan ye dapit wanan a talinga na.

¹¹ Noba hinabi nan Apo Jesus, “Pedro! Igoma moy keya mo, ta katapulan kon dihaen ye pamaidap a an-ipadiha nan Bapa kon Dioh kangko.”

Hiyay Pangiadap la kanan Apo Jesus kanan Anas

¹² Haanin, hilayatew a huhundaloh boy mānguna la boy hilay Jujudion gowaldiya ha Timplo, ket dinakep la yay Apo Jesus haka laya binalol. ¹³ Inlakew laya kanan Anas a ampo nan Caifas. Hiyay Caifas ye pinakapoon a padi kananyatew a taon. ¹⁴ Hiyaynabay met ye nangihabi kanlan mānguna a Jujudio hatew nin tungkol kanan Apo Jesus a wanae, “Mamanged po a matey ye maghay tao ha ikanged nin kalabongan ta-omen ahe madama ye matiboen nahyon tawo.”

Hiyay Pangibudi nan Pedro kanan Apo Jesus
(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Hiyay Simon Pedro boy magha po a mānumbong nan Apo Jesus, ket anhumumbong hila kana. Yatin maghan mānumbong, ket katatanda na yan pinakapoon a padi. Kaya-bay nakilakew ya kanan Apo Jesus a hinumlep ha ilwangan nin alad nin mahlang nin baey nan pinakapoon a padi. ¹⁶ Noba hiyay Pedro, nabantak ya ha ilwah nin ilwangan. Kaya-bay hiyay mānumbong a katatanda nan pinakapoon a padi, ket nag-udong yan nakihabi kanan babayi a ampagbantay ihtew ha ilwangan nin alad, a wana, “No malyadi, pahlepen mo yay Pedro.” Kaya-bay pinahlep naya met ye Pedro.

¹⁷ Haanin, hiyay babayi a ampagbantay, tinepet na yay Pedro, “Aliwa nayi a magha ka kanlan mānumbong nan yatew a taon dinakep la?”

Nakibat yay Pedro, “Hi, ahe!”

¹⁸ Kananyatew a madeglem, malay-ep. Kaya-bay hilay iipoh boy hilay gowaldiya, namaketket hilan imodowan la. Ket hiyay Pedro, nakiimodo ya met kanla.

Hiyay Tepet nan Pinakapoon a Padi kanan Apo Jesus
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹ Haanin, hiyay pinakapoon a padi, tinepet na yay Apo Jesus tungkol kanlan mānubong na boy tungkol ha an-iadal na.

²⁰ Nakibat yay Apo Jesus, “Lanang akon ampangiadal ha adapan lan tatao ha mahlang nin Timplo boy ha pāytiponan tawon Jujudio. Aliwan hiklito ye pangiadal ko. ²¹ Taket ta hikoy antepeten mo? Hilay tataon nakange kangko ye tepeten mo, ta tanda la no hinyay hinabi ko kanla.”

²² Pangahabi nan Apo Jesus yatew, tinikpa na yan maghay gowaldiya boy hinabi na kana, “Taket ta wanabay ye pamakibat mo kanan pinakapoon a padi?”

²³ Nakibat yay Apo Jesus kana, “No main akon hinabi a aliwan huhto, habiyen mo man kangko. Noba no huhto ye hinabi ko, taket awod ta tinikpa moko?”

²⁴ Haanin, hiyay Apo Jesus a nakabalol po, impailakew na yan Anas kanan Caifas a pinakapoon a padi.

Hiyay Pangibudi nan Pedro kanan Apo Jesus

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Hiyay Pedro, legan ampakiimodo ya po, tinepet la yayna man nin kanayon a tatao, “Aliwa nayi a magha kan mānubong nan yatew a tao?”

Hiyay Pedro, nagbudi ya, “Hi, ahe!”

²⁶ Haanin, hiyay magha kanlan ipoh nan pinakapoon a padi a paltido nan napunggohan nan Pedro, ket hinabi na met kana, “Hika ye

nakit ko a kalamo nan Jesus ihtew ha pananamanan olibo, kali?" ²⁷ Noba nagbudi yayna man ye Pedro. Ket kapipikhaan, tinumnoy yay tandang.

Hiyay Pangiadap la kanan Apo Jesus kanan Gobilnadol Pilato
(Mateo 27:1-2; 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Ha mahanib ana, hiyay Apo Jesus a anti ha baey nan Caifas, ket kingwa la yan mānguna a Jujudio, ta ilakew la yayna man ha mayadet a baey nan Gobilnadol Pilato. Noba hilay mānguna a Jujudio, ahe la labay ye humlep ha baey nan Gobilnadol Pilato. Ta hiyay kaugalian lan Jujudio, no humlep hila ha baey nin aliwan Judio, maibilang hilaynan madinat boy ahe hilayna malyadin makidungon mangang ha pandeman nin Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah. ²⁹ Kaya-bay hiyay Gobilnadol Pilato, nakew ya ha ilwah. Ket tinepet na hila, "Hinyay bada yo laban kana?"

³⁰ Nakibat hila, "Ahe miya inlakew ihti kammo no ahe ya nanyag nin maloke."

³¹ Hinabi nan Gobilnadol Pilato kanla, "Kowen yoya, ta hikawo ye manuhga kana makauli ha bibilin yo."

Hinabi lan mānguna a Jujudio, "Homain kayin katulidan a mamaduha nin kamateyan."

³² Nalyadi yatew ta-omen matupad ye hinabi nan Apo Jesus no way-omen yan matey.

³³ Hiyay Gobilnadol Pilato, nag-udong ya ha loob nin mayadet a baey. Ket impakwa na yay

Apo Jesus haka naya tinepet, “Hika nayi ye Poon lan Jujudio?”

³⁴ Nakibat yay Apo Jesus, “Thip mo nayi yain a tepet mo o nange mon bengat kanlan kanayan?”

³⁵ Nakibat yay Gobilnadol Pilato kanan Apo Jesus, “Aliwa kon Judio. Hilay kapadiho mon Judio boy mānguna a papadi ye nangilakew kammo ihti kangko. Hinya ket ye dinyag mo?”

³⁶ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Peteg a poon ako, noba aliwan ihti ha babe-luta ye panakopan ko. Ta no ihti ye panakopan ko, lumaban hilay tatao ko ta-omen lako ahe madakep nin Jujudio. Noba aliwan ihti ha babe-luta ye panakopan ko.”

³⁷ Haanin, hinabi nan Gobilnadol Pilato kanan Apo Jesus, “Poon ka awod!”

Nakibat yay Apo Jesus, “Huhto ye hinabi mo a poon ako. Hiyay hangkan nin pangianak kangko boy pamakew ko ihti ha babe-luta, ket ipatanda ko ye kaptegan. Hilay kaganaan a malabay makatanda nin kaptegan, ket ampan-linge hila kangko.”

³⁸ Hinabi nan Gobilnadol Pilato, “Hmm, hinyain a kaptegan?”

Labay lan Tatao a Maipako yay Apo Jesus ha Kodoh

(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Haanin, hiyay Gobilnadol Pilato, nilumwah yayna man. Nakew ya kanlan mānguna a Jujudio. Ket hinabi na kanla, “Homain akon nakit a kahalanan nin yatin tao. ³⁹ Noba

main kawon kaugalian a no Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah, ket an-awoken yo kangko a mamalihway akon maghay pidiho. Haanin, labay yo nayi a hiyay Poon yon Jujudio ye palihwayen ko?”

⁴⁰ Impangha la, a wanla, “Aliwan hiya! Hiyay labay mi a palihwayen mo, hiyay Barabbas.” Hiyay Barabbas, nilumaban ya hatew ha gobilnon Romano.

19

¹ Pangayadi, hiyay Gobilnadol Pilato, impakwa na yay Apo Jesus. Ket impalatiko naya.

² Hilay huhundaloh met, nangwa hilan kawat a madiwi. Ket dinyag la yan ba-mon kodona haka la ingkodona kana. Boy pinabadowan laya po nin kadih obi a omen ha badon poon.

³ Pangayadi, hinumaley hilay huhundaloh. Ket piuman-uman la yan inlungolungo, a wanla, “Yehey! Minged ye Poon lan Jujudio!” haka laya tinikpa.

⁴ Hiyay Gobilnadol Pilato, nilumwah yayna man. Ket hinabi na kanlan Jujudio, “Haanin, iadap ko yan uman kanyo ta-omen yo matandaan a homain akon nakit a kahalanan na.”

⁵ Ket in-ilwah na yay Apo Jesus a nakakodonan diwi boy nakakepkep yaynan kadih obi. Hinabi nan Gobilnadol Pilato kanla, “Bilewen yoya payna!”

⁶ Haanin, hilay mānguna a papadi boy hilay gowaldiya ha Timplo, ha nakit la yay Apo Jesus, impapangha la, “Ipako ya ha kodoh! Ipako ya ha kodoh!”

Noba hinabi nan Gobilnadol Pilato kanla, “Kowen yoya awod, ta baala kawoynan mangipako kana ha kodoh, ta homain akon nakit a kahalanan na.”

⁷ Nakibat hilay Jujudio, “Ha bibilin min Jujudio, katapulan yan matey, ta anhabiyen na a Anak yan Dioh.”

⁸ Pamakange nan Gobilnadol Pilato nin hinabi la, lalo yan nalimowan. ⁹ Kaya-bay inloob na yayna man Gobilnadol Pilato ha mayadet a baey na ye Apo Jesus. Ket tinepet naya, “Wayihtew kan peteg nangibat?” Noba hiyay Apo Jesus, ahe ya nakibat.

¹⁰ Kaya-bay tinepet na yayna man nin Gobilnadol Pilato ye Apo Jesus, “Taket ta ahe moko ampakibatan? Kadihko ahe mo tanda a main akon kapalyadiyan a mamalihway o mangipapako kammo ha kodoh.”

¹¹ Nakibat yaynay Apo Jesus, “Homain ka dayin madyag kangko, no ahe na impaluboh Apo Dioh. Kaya-bay hiyay nangilakew kangko ihti kammo, mamabyat ye kahalanan na dinan ha kahalanan mo.”

¹² Pamakange nan Gobilnadol Pilato yatew, inihip na a palihwayen na yay Apo Jesus. Noba hilay Jujudio, ket impangha la, a wanla, “No palihwayen moya yain a tao, aliwa na kan gayyem nin Emperador. Ta ayaman a maghabi a poon ya, ket angkalabanen na yay Emperador.”

¹³ Pamakange nan Gobilnadol Pilato ye anipapangha lan Jujudio, in-ilwah na yay Apo Jesus haka ya nikno ha pamiknoan nin mānuhga a anti ha Intablodon Dapah. Anhabtan

Gabatha ha habin Hebreo. ¹⁴ Ha magaynan miugto ha dihpidah nin Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah, hinabi nan Gobilnadol Pilato kanlan Jujudio, “Yati ye poon yo!”

¹⁵ Noba impangha la, a wanla, “Pateyen ya! Pateyen ya! Ipako ya ha kodoh!”

Tinepet na hilan Gobilnadol Pilato, “Labay yo nayi a ipapako koya ha kodoh ye poon yo?”

Nakibat hilay mānguna a papadi, “Homain kayinan kanayon a poon, no aliwan hiyay Emperador.”

¹⁶ Ket hiyay Gobilnadol Pilato, inggawang na yayna kanla ye Apo Jesus ta-omen laya ipako ha kodoh.

Hiyay Pangipako la kanan Apo Jesus ha Kodoh

(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

Hilay huhundaloh, kingwa la yay Apo Jesus. ¹⁷ Ket impabatay la kana ye pagkodoh na papalwah ha banwa a palakew ha lugal a anhabtan “Lugal nin Bungo.” Anhabtan Golgotha ha habin Hebreo. ¹⁸ Panlumatang la ihtew, main met luway tulihan a kadlan nan Apo Jesus a impako la ha timaghay kodoh. Hiyay magha, ha dapit wanan na. Hiyay magha met, ha dapit odi na.

¹⁹ Impapako nan Gobilnadol Pilato ha kodoh ye impahulat na a wanae, “JESUS A TAGA NAZARET, HIYAY POON LAN JUJUDIO.”

²⁰ Nakahulul ya yain ha habin Hebreo, Latin, boy Griego. Ket malabong hilay Jujudion

nakabaha nin yain, ta yain a lugal a nangipakoan la kanan Apo Jesus, ket mahaley ya ha banwa. ²¹ Kaya-bay hinabi lan mānguna a papadi kanan Gobilnadol Pilato, “Aliwa dayin ‘POON LAN JUJUDIO’ ye impahulat mo, no aliwan wanae dayi, ‘Hinabi nan yatin tao a hiyabay ye Poon lan Jujudio.’ ”

²² Noba hinabi nan Gobilnadol Pilato, “Hiyay impahulat ko, yabaytew ana.”

²³ Hilay huhundaloh, ha naipako la yayna ye Apo Jesus ha kodoh, kingwa lay bado na a niloh-ok la kana. Ket pinikapat la haka la yan pinaydakayan. Hiyay makadang a panlale a bado na, ket ahe layna pinaydakayan, ta homain topi boy mamaghan tapih bengat.

²⁴ Kaya-bay hinabi lan huhundaloh ha magha boy magha, “Ahe tawoyna giniten yati, no aliwan paydawoan tawo tana no ayay makakwa.” Nalyadi yati ta-omen ya matupad ye naihulat a Habi nin Dioh a wanae,
“Paydakayan la

boy paydawoan lay bado ko.”*

Ket wanabay ye dinyag lan huhundaloh. ²⁵ Ket ha haley nin kodoh a nakapakoan nan Apo Jesus, ihtewbay hila met ampideng ye apat a babayi: hiyay indo na, hiyay katongno nan indo na, hiyay Maria a ahawa nan Cleopas, boy hiyay Maria a taga Magdala. ²⁶ Ha nakit na yan Apo Jesus ye indo na a ampideng ha haley nan mānumbong na a an-adoen na, hinabi na kana, “Indang, hiyaynay pinagkaanak mo.”

---

* **19:24** Kakanta 22:18.

²⁷ Hinabi na met nin Apo Jesus kanan mānumbong na, “Hiyaynay pinagkaindo mo.” Ket paibat ana kananyatew, hiyay mānumbong na, in-uli na yaynay pinagkaindo na, ta ihtewbay yayna kumonin.

Hiyay Pagkamatey nan Apo Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

²⁸ Tanda nan Apo Jesus a nayadi naynay kaganaan a impadyag nan Apo Dioh kana. Kaya-bay hinabi na, “Angkaplangan ako.” Hinabi na yatew ta-omen ya matupad ye naihulat a Habi nin Dioh.† ²⁹ Haanin, main met halaw ihtew a napno nin maahem a alak. Kaya-bay nangwa hilan ihpongaha a naidede ha maahem a alak. Ket inhipit la ha pamalat a hangan isopo haka laya impepe ha bebey nan Apo Jesus. ³⁰ Ha natawayan nayna, hinabi na, “Nayadi ana.” Haanin, indeeng nan Apo Jesus ye ō na. Ket naboytoan yaynan angeh.

Hiyay Panibhok ha Tagililan nan Apo Jesus
³¹ Biyelneh kananyatew, ket ahe la labay nin Jujudio a maleyan ha kodoh ye babangkay angga ha Mangaamot nin Pagpainawa. Lalo kananyatin Habado, ta nigena ha Pihtan Panghipan nin Pangiligtah. Kaya-bay hilay Jujudio, nakew hila kanan Gobilnadol Pilato. Ket impakihabi la kana, “Apo Gobilnadol, ipabali moyna dayi ye loloy lan tataon nakapako ha kodoh ta-omen hilaynan kadudumali matey boy maialih hilayna ha kokodoh.” ³² Kaya-bay

---

† **19:28** Kakanta 69:21; 22:15.

nakew hilay huhundaloh. Ket binali lay loloy lan luwan lalaki a kapadiho nan Apo Jesus a nakapako ha kodoh. ³³ Noba ha hinaleyan la yay Apo Jesus, ta balian la yayna met dayin loloy, nakit la a natey yayna. Kaya-bay ahe la yayna binalian nin loloy, ³⁴ no aliwan hiyay maghay hundaloh, tinibhok na nin pika ye tagililan na ta-omen na mahigudo a natey yayna. Ket tampol dinumawoy ye daya boy lanom.

³⁵ Hiko yay Juan a nakakit nin yatin nangalyadi. Peteg a nakit ko, ket paptegan ko yati kanyo a peteg ta-omen kawo met mamteg.

³⁶ Ahe laya binalian nin loloy ye Apo Jesus. Kaya-bay natupad ye naihulat a Habi nin Dioh, "Agya magha a but-o na, ket homain bega mabali."‡ ³⁷ Main po kanayon a naihulat a Habi nin Dioh a wanae, "Bilewen la yay taon tinibhok la."§

Hiyay Pangilbeng kanan Apo Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸ Pangayadi, hiyay Jose a taga Arimatea, inawok na kanan Gobilnadol Pilato a hiyayna ye mangilbeng ha bangkay nan Apo Jesus. Ket pinalubohan naya met. Kaya-bay nakew ya ha nakapakoan nan Apo Jesus, ket kingwa nay bangkay na. Hiyay Jose, magha yan mānubong nan Apo Jesus. Noba ahe na labay a matandaan lan tatao, ta angkalimo ya kanlan mānguna a Jujudio. ³⁹ Nilamoan

‡ **19:36** Exodo 12:46; Bibilang 9:12; Kakanta 34:20.

§ **19:37** Zacarias 12:10.

na yan Nicodemo. Hiyay Nicodemo ye taon nakew kanan Apo Jesus ha maghay madeglem ha angkabi-ay ya po ye Apo Jesus. Nangaget ya nin maigit tatlombo a kilo nin pinayhale a luway kalahin pabango a mira boy aloe. ⁴⁰ Ket pinutot lay bangkay nan Apo Jesus nin matampa a tapih dayon pabango, ta wanabay ye kaugalian lan Jujudio ha pangilbeng la nin natey. ⁴¹ Ha lugal a pinangipakoan kanan Apo Jesus, main pananeman. Boy main met bayon inyukib a pangilbengan ihtew a ahe po bega nangilbengan. ⁴² Dihpidah anan Mangaamot nin Pagpainawa kananyatew. Ket katapulan yaynan mailbeng ye bangkay nan Apo Jesus. Uлита mahaley yan bengat ha nangipakoan la kana ye inyukib a pangilbengan, ket ihtew la yayna in-ilbeng.

20

*Ahe yay Apo Jesus ha Nangilbengan kana
(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)*

¹ Ha palbangan nin Dominggo boy maliliteh po, hiyay Maria a taga Magdala, nakew ya ha nangilbengan kanan Apo Jesus. Ket nakit na a naalih anay mayadet a dapah a inleneb ha ilwangan nin inyukib a nangilbengan. ² Kaya-bay nayew yan nakew kanlan Simon Pedro boy mānubong a an-adoen nan Apo Jesus. Ket hinabi na kanla, “Main nangwa nin bangkay nan Apo ha nangilbengan kana. Ket ahe mi tanda no way-ihtew laya inlakew.”

3 Kaya-bay hiyay Pedro boy hiyay mānumbong, nakew hilayna ha nangilbengan. 4 Nayew hilan luwa, noba mapapadah yan nayew ye mānumbong a an-adoen nan Apo Jesus dinan nan Pedro. Kaya-bay hiya ye naunan niabot ha nangilbengan. 5 Ahe ya nilumoob, no aliwan hinilip nay loob nin nangilbengan. Ket nakit nay tapih a pinamutot kanan Apo Jesus. 6 Hiyay Pedro a anhumumbong kana, niabot yayna met. Ket nilumoob ya ha nangilbengan. Ket nakit na yay tapih a maputi 7 boy hiyay tapih a pinamutot nin ō nan Apo Jesus. Nalopi ye pinamutot nin ō boy nailbo ha tapih a maputi. 8 Haanin, hiyay mānumbong a naunan niabot ha nangilbengan, ket nilumoob yayna met. Nakit na hila met yatew. Ket namteg ya a nabi-ay yan uman ye Apo Jesus. 9 Agya anti yayna ha naihulat a Habi nin Dioh a katapulan yan mabi-ay uman ye Apo Jesus, ket ahe la po ateed natalohan hatew. 10 Haanin, hilay luway mānumbong nan Apo Jesus, ket nuli hilayna.

*Napakit yay Apo Jesus kanan Maria a taga Magdala
(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)*

11 Noba hiyay Maria a taga Magdala, ket anti ya po a ampideng a antumangih ha ilwah nin nangilbengan kanan Apo Jesus. Legan antumangih ya, niyumoko yan nanilip ha loob nin nangilbengan. 12 Ket nakit na yay luway anghil nin Dioh a nakabado nin maputi boy

ampikno ha pinangipaid-an nin bangkay nan Apo Jesus. Hiyay magha, anti ya ha dapit pinangipaowanan. Ket hiyay magha met, anti ya ha dapit pinangipaaphayan.

¹³ Haanin, tinepet la yan luwan anghil, “Taket ta antumangih ka?”

Nakibat yay Maria, “Kingwa la yay bangkay nan Apo ko. Ket ahe ko tanda no way-ihtew laya inlakew.”

¹⁴ Pangahabi na yatew, namalingay ya. Ket nakit na yay Apo Jesus a ampideng. Noba ahe naya nabalayan a hiyay Apo Jesus manayti.

¹⁵ Tinepet na yan Apo Jesus, “Taket ta antumangih ka? Ayay antapulen mo?”

Nabaan nan Maria a mānayhay yan tanaman ye taon nanepet kana. Kaya-bay hinabi na, “Gayyem, no hika ye nangwa, habiyen moyna kangko no way-ihtew moya inlakew, ta kowen ko yayna.”

¹⁶ Hinabi nan Apo Jesus, “Maria!”

Inumadap yay Maria kana. Ket hinabi na ha habin Hebreo, “Raboni!” Hiyay labay habiyen, “Maihtodo.”

¹⁷ Hinabi nan Apo Jesus, “Adi moko angkimpaan, ta ahe ako po nakaudong kanan Bapa ko. Makew ka tana kanlan pinagkakatongno ko, ta habiyen mo kanla a mag-udong akoyna ha langit kanan Bapa ko a Bapa yo met boy Apo kon Dioh a Apo Dioh yo met.” ¹⁸ Kaya-bay hiyay Maria a taga Magdala, nakew ya kanlan mānubong nan Apo Jesus. Ket imbalita na kanla, “Nakit ko yay Apo!” Boy hinabi na met kanla ye hinabi nan Apo Jesus kana.

Napakit yay Apo Jesus kanlan Mānumbong na
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ Ha madeglem nin Dominggo, naytipon hilay mānumbong nan Apo Jesus. Nakaleneb ye ilwangan nin baey a ampaytitiponan la, ta angkalimo hila kanlan mānguna a Jujudio. Haanin, kapipikhaan, napakit yay Apo Jesus a ampideng ha pibunakan la. Ket hinabi na kanla, “Magkamain kawo dayin katanaan.”

²⁰ Pangahabi na yatew, impakit na ye gagamet na boy tagililan na. Ket tubat ye aliket lan mānumbong na, ta nakit la yay Apo Jesus.

²¹ Haanin, hinabi nayna man Apo Jesus kanla, “Matanggap yo dayi ye katanaan. No way-omen na kon intubol Bapa kon Dioh a mangiadal nin Habi na, ket wanabay met a an-itubol katawo.” ²² Pangahabi na yatew, ineyepan na hila haka na hinabi kanla, “Tanggapen yoy Ihipiditon Dioh. ²³ No patawaden yoy kahalanan nin maghay tao, ket patawaden na met Apo Dioh. Noba no ahe yoya patawaden ye kahalanan na, ket ahe na met patawaden Apo Dioh.”

Hiyay Apo Jesus boy hiyay Tomas

²⁴ Ha napakit yay Apo Jesus kanlan mānumbong na, ahe ya kanla ye Tomas a anhabtan Kambal a magha kanlan labinluwan mānumbong na. ²⁵ Kaya-bay hinabi la kanan Tomas, “Nakit mi yay Apo.”

Nakibat yay Tomas, “Hi! Ahe ako mamteg anggan ahe ko makit boy maitoyhok ye

tamudo ko ha nalbotan nin pako ha gagamet na boy makimpaan ye tagililan na a tinibhok.”

²⁶ Pangalabah nin waloy mangaamot, naytipon hilayna man ye mānubong na a lamo la yaynay Tomas. Kapipikhaan, ampideng yaynay Apo Jesus ha pibunakan la, agya po nakatulbek ye ilwangan nin baey a pinaytiponan la. Ket hinabi na kanla, “Matanggap yo dayi ye katanaan.”

²⁷ Pangayadi, hinabi nan Apo Jesus kanan Tomas, “Itoyhok moy tamudo mo ha nalbotan nin pako ha gagamet ko boy kimpaan moy tagililan kon tinibhok. Adi ka ampagluwaluwa. Mamteg kayna.”

²⁸ Hinabi nan Tomas kana, “Apo ko boy Dioh ko!”

²⁹ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Ampamteg kayna nayi ulita nakit mo koyna? Minged yay taon ampamteg agya ahe nako po nakit.”

Hiyay Tikih nin Yatin Libdo

³⁰ Malabong po ye kapagtakaan a dinyag nan Apo Jesus a nakit lan mānubong na a ahe naihulat kananyatin libdo. ³¹ Noba hilatin nakahulat ihti, ket naihulat ta-omen yo pamtegan a hiyay Apo Jesus ye Cristo a Māngiligtah boy Anak nan Apo Dioh. Ket no mamteg kawo kana, mabyayan kawon bi-ay a homain anggaan.

21

Napakit yay Apo Jesus kanlan Mānubong na

¹ Ha ahe nabuyot, hiyay Apo Jesus, napakit yayna man kanlan mānubong na ha gilid nin dagatdagatan nin Tiberias. Ket wanae ye nalyadi. ² Hiyay Simon Pedro, hiyay Tomas a anhabtan Kambal, hiyay Natanael a taga badiyon Cana ha plobinhiyan Galilea, hilay luwan aanak nan Zebedeo boy hilay luwa po a mānubong nan Apo Jesus, ket naylamo-lamo hila. ³ Hinabi nan Simon Pedro kanla, “Makew akon manlapet nin malanghit.”

Hinabi lan kalalamoan na, “Makilakew kayi met kammo.” Kaya-bay nanige hilaynan nilumugan ha bangka. Mikahumda hilan nanlapet. Noba homain hilan nakwa. ⁴ Ha anhumila anay mangaamot, main hilan nakit a ampideng ha gilid nin dagatdagatan. Noba ahe la tanda a hiyay Apo Jesus yatew. ⁵ Haanin, tinepet na hila, “Gagayyem ko, main kawo nayi nakwa?”

“Homain,” wanla.

⁶ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Ikatkat yoy higay yo ha dapit wanan nin bangka. Ket makakwa kawo.” Kaya-bay ha ingkatkat lan peteg ye higay la, ket maga laynan ahe maguloy uli ha kalabong nin malanghit a nakwa la.

⁷ Haanin, hiyay mānubong a an-adoen nan Apo Jesus, hinabi na kanan Pedro, “Hiyabay yatew ye Apo!” Pamakange nan Pedro yatew, kingwa nan in-ipteh ye bado na a linoh-ok na. Ket nagtaboy ya ha lanom boy tinumangoy ya palakew ha gilid. ⁸ Noba hilay kanayon a mānubong na a anti ha bangka, ingguloy la met ye higay a napno nin malanghit palakew

ha gilid nin dagatdagatan, ta aliwa hilan mataang ha gilid. Manga hiyampo a mitodo bengat ye kataang la. ⁹ Ha niabot hilayna ha gilid, nakit la ihtew ye nangaanon tinapay boy malanghit a nakadandang ha baya.

¹⁰ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Mangitaban kawo ihti nin malanghit a nakwa yo.”

¹¹ Hiyay Simon Pedro, nilumampat ya ha bangka. Ket ingguloy na ha gilid ye higay a napno nin mangayadet a malanghit. Hiyay kalabong nin nakwa lan malanghit, ket magatoh boy limampo boy tatlo. Noba agya wanabay kalabong ye nakwa la, ahe ya naginit ye higay la. ¹² Hinabi na po Apo Jesus kanla, “Makew kawo ihti ta mamigat po.” Ket ayaman kanlan mānubong, homain nagngaya a manepet kanan Apo Jesus no aya ya, ta tanda layna a hiyabay ye Apo. ¹³ Kingwa nan Apo Jesus ye tinapay boy malanghit haka na in-ibay kanla.

¹⁴ Ket paibat ha nabi-ay yan uman ye Apo Jesus, ikatloyna yatin pagpakit na kanlan mānubong na.

Hiyay Apo Jesus boy hiyay Pedro

¹⁵ Pangayadi lan nangan, hinabi nan Apo Jesus kanan Simon Pedro, “Simon a anak nan Juan, maiigit nayi ye pangado mo kangko dinan ha pangado la?”

“Awo, Apo,” wanan Pedro. “Tanda mo a anadoen kata.”

Hinabi nan Apo Jesus kana, “No wanabay awod, pakanen mo hilay tutupa ko.”

¹⁶ Tinepet na yan uman Apo Jesus, “Simon a anak nan Juan, anadoen moko nayi?”

“Awo, Apo,” wana, “tanda mo a an-adoen kata.”

Hinabi nan Apo Jesus kana, “Hayhayen mo hilan manged ye tutupa ko.” ¹⁷ Haanin, hiyay Apo Jesus, pinikatlo na yan tinepet ye Pedro, “Simon a anak nan Juan, an-adoen moko nayi?”

Ket nilumele yay Pedro, ta nikatloynan ukdo a tinepet na yan Apo Jesus no an-adoen naya. Haanin, hinabi nan Pedro, “Apo, tanda moy kaganaan. Tanda mo met a an-adoen kata.”

Hinabi nan Apo Jesus kana, “Pakanen mo hilay tutupa ko. ¹⁸ Pakaleng-en mon manged ye habiyen ko kammo. Ha anak ka po, ampagbado kan hadili mo boy ampakew ka ha agya way-ihtew a labay mon lakwen. Noba lano ha matoa kayna, ipanat moy gamet mo. Ket ihadya la kan kanayon boy kadten la kayna ha lugal a ahe mo labay lakwen.” ¹⁹ Hinabi nan Apo Jesus yatew, ta man-ipatanda na no way-omen yan matey ye Pedro ta-omen ya mapadangalan ye Apo Dih. Pangayadi, hinabi na kanan Pedro, “Kilakew ka kangko.”

Hiyay Mānumbong a An-adoen nan Apo Jesus

²⁰ Haanin, namalingay yay Pedro. Ket nakit na yay mānumbong a an-adoen nan Apo Jesus a anhumumbong kanla. Hiya ye nakailig kanan Apo Jesus boy nanepet kana ha pandem la no aya ye mangiopit kana. ²¹ Ha nakit na yan Pedro ye mānumbong, tinepet na yay Apo Jesus, “Apo, hinya lagi ye malyadi kana?”

²² Nakibat yay Apo Jesus, “No labay kon angkabi-ay ya angga ha mag-udong ako, homain kaynan pakibalabalaan. Manumbong kayna tana kangko.” ²³ Ulin yatew, nitayak anay balita a ahe ya matey yatew a mānumbong. Noba ahe na hinabin Apo Jesus a ahe ya matey no aliwan, “No labay kon angkabi-ay ya angga ha mag-udong ako, homain kaynan pakibalabalaan.”

²⁴ Hiko ye mānumbong a ampamapteg kanlan hilati boy hiko po ye nanulat. Tanda lan kanayon a tatao a peteg ye anhabiyen ko.

²⁵ Malabong po ye kanayon a dinyag nan Apo Jesus. No ihulat ko yan kaganaan, ha ihip ko, ahe ya mihadang ye babe-luta a pangikunaan nin lilibdon pinangihulatan.

Ayta Abellen

Ayta, Abellen: Ayta Abellen (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ayta, Abellen

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Sep 2022 from source files dated 26 Jul 2022

05a1bfd1-4534-5761-ade7-123a56da354c